

SLOVENSKI NAROD.

Izjava vseh dne popoldne, izjavila nedele in praznike.
 Osnovni: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, nad to višino vsi oglasi 1 m/m x 54 m/m 1 K 50 v. Uradni razglasil in poslana ter notice isti prostor po 2 K, žetne ponudbe in poroke pavšalno 80 K. — Pri naročilih nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 394.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		V inozemstvu:	
celoletno naprej plačan:	K 180—	celoletno	K 240—
polletno	90—	polletno	120—
3 mesečno	45—	3 mesečno	60—
1	15—	1	20—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročilna doplačila. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedno po nakaznici. Na samo pismeni naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 34.

Depit: sprejema le podpisane in zadostno frankovane. Rekopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1 krono.
Poštnina plačana v gotovini.

Vseučil. prof. Hinterlechner, t. č. de kan teh. fak.:

Tehniška fakulteta in njena bodočnost.

Tehniška fakulteta ljubljanske univerze sestoji v I. letu svojega obstanka iz sledečih oddelkov: gradbeni obnem z arhitekturnim, ki se naj bi že prihodnje leto ločila drug od drugega, dalje strojni, elektrotehniški, rudarski, kemični in geodetski oddelki. Na kemičnem imamo sedaj dva, na vseh ostalih oddelkih po štiri semestre. V šolskem letu 1920/21, torej letošnje jesen, naj bi se otvorila izjemni geodetski oddelki, na novo na vsakem oddelku še dva semestra, ali kratko rečeno kemija naj bi dobila drugi, vsi ostali oddelki pa tretji letnik. Zato bo pa treba izpolniti predpogoji, ki je tolike važnosti, da nisem upravičen le reči brez nje izpolnitve ni mogoče na otvoritev novih letnikov v jeseni. Kot letošnji dekan tehniške fakultete smatram naravnost za svojo dolžnost, da opozorim na pretečo nevarnost naše dijaške tehnike, njih svojce, vso slovensko javnost in last, ne leat tudi našo pokrajinsko vlado! Od odločitve pokrajinske vlade je namreč trenutno nadaljni razvoj in morda celo obstanek tehniške fakultete bolj odvisen kot od katerega koli drugega činitelja.

So krogi, ki mi bodo morda očitali, da je nepotrebno stopati s tem člankom pred javnost, ker se ž njim duhovno razburja. Temu po moji sodbi ni tako. Ker se razvijajo stvari za tehniško fakulteto trenutno na način, da se bo moralo sprijazniti naše dijaštvo in njega vzdrževalci morda prav kmalu z mislijo, da si mora izbrati nov zavod, kjer bo nadaljevalo svoje študije, in ker si bo moralo preskrbeti v tem slučaju v ta namen do jeseni tudi gmotnih sredstev, za to je treba v vsakem oziru jasnosti. In upravičeno bi se mi smelo očitali, da sem pustil dijaštvo na nejasnem zadevno njegovih življenjskih potreb, če ga ne opozorim pravočasno na pretečo krizo. Verjeli pošle svojega sina v drago, tuje mesto lahko vsak trenutek študirat, pripadniki srednjega stanu pa takih finančnih eksperimentov dandanes ne preneso. Iz teh krogov so pa danes (skoro) vsi naši tehniki. To in kar bom še navedel je moralna legitimacija tega-le članka.

L.

Ze jeseni lanskega leta sem stal pri prično predlog, ki ga je zaznala

oficijelno tedanja pokrajinska vlada, da si ogleda mešana komisija prostore tukajšnje obrtne šole z namenom, da se preprča, so li ti ogromni prostori vsestransko izrabljeni ali ne. Predmetni predlog postal mi je pozneje pravcati »ceterum censeo«, ki sem ga lansiral in zastopal pri vsaki priliki, kadar se je šlo za ubikacijo tehniške fakultete. Misel, ki me je pri tem vodila, je bila v bistvu sledeča.

Vedel sem, da ima vsa obrtna šola le okroglo 300 učencev in učenk. Poslopje ima poleg razsežnih kleti 2 nadstropij, visoko pritličje in na dvorišču še posebno stavbo. Na vsako etažo porazdeljeni ne pride na eno celo etažo niti sto učencev. V dvorani s kakimi 5 oziroma 6 ogromnimi okni v eni fronti jih sedi torej le komaj 20. To je potratna prostorov, ki je le na ta način razumljiva, ker je bivša država predpisovala, kakšna naj bo stavba, stalo jo pa ni vse skupaj niti vinarja: saj je morala graditi občina. Le mimogrede naj priporočim, da sedi v nekaterih teh dvoran pri predavanjih tehniške fakultete okroglo po 150 in več slušateljev! Takih prostorov bi se dalo pridobiti za tehniko nekoliko glasom mojšega predloga, če se zmanjša nekaj učilnic za obrtno šolo, kar bi se dalo s tem doseči, da se prestavi par tenkih, vmesnih zidov v katerih ni nikakih cevi dimnikov itd. V kljub temu, da je bila upravičenost mojega predloga jasna kot beli dan, našel sem povsod — gluha ušesa. Bivša vlada se ga ni dotaknila, moj predlog ji je bil isto kot lisici v kopo zviti — jež. Občina ljubljanska se je pa izjavila po svojem reprezentantu, da odobri vse, kar ukrene v tem oziru — vlada, — samo vtilka se ne v stvar aktivno!

Specialno na strani g. župana dr. Tavčarja sem našel vse razumevanje za težnje tehniške fakultete, ki mi je celo izjavil, da misli tudi sam: 1. da bi bilo začasno dosti mesta za oba zavoda, za višjo obrtno šolo in za tehniško fakulteto, in 2. da se mestna občina ne bo protivila preureditvi prostorov obrtne šole, če to odredi — pokrajinska vlada.

V tem razvojnem stadiju vsega vprašanja sem se obrnil aprila meseca do političnega očeta slovenske univerze, do g. poverjenika dr. Karla Verstovška, ki je bil tudi sedaj

prvi in edini — kar konstatujem izrečno —, ki ni bil — vsaj tedaj — pripravljen pomagati univerzi z le-nimi besedami, ampak tudi z delanji! V svrhu objektivne ocene Verstovškovega koraka naj priporočim, da je naša univerza po zakonu autonomna, vsled tega torej ni podrejena poverjeništvu za uk in bogočastje ampak direktno ministrstvu. Kakor prejšnja vlada, tako bi bil tudi Verstovšek vso zadevo lahko vsaj zavlčeval; tega pa ni storil. Za 29. dan meseca aprila je sklical anketo v obrtno šolo, ki smo se je udeležili: zastopnik poverjeništvu za uk in bogočastje, zastopnik mestne občine ljubljanske, vodstvo obrtne šole in podpisani kot zastopnik tehniške fakultete.

Pri tej priliki obrazložil sem znova vodilne misli svojega načrta, ki obstojajo v bistvu iz spodaj sledečih idej, ki sem jih pa zastopal šele ko sem podal nastopno principijelno izjavo:

Življenje je primerjati fino organiziranemu stroju. V njem se vrti nešteto večjih in manjših koles; tu rabimo opor razne odporne sile, tam različnih vijakov, vzmeti itd. Če izločijo iz takega stroja le eno kolo, ti stroj pač ne funkcionira več. Podobno velja danes bolj kot kdaj — našemu narodnem in gospodarskem življenju. Pri vsakem tehniškem delu je treba marljivih rok tudi najpristejšega delavca; brez njega se ne opravi nič. Ravno tako sigurno je pa, da se tudi ne opravi v tehniki ničesar brez duševnih vodnikov in to so brez dvoma na višji situacije stoječi inženieri. Vmes stoji v moder-nem življenju še en činitelj: obratovanje in kakor se imenujejo še sicer absolventi obrtnih šol, kajti za vse nadzorovalno delo navadnih delavcev vsaj navadno ni zadostno izobražen inženir bi bil za to — predrag. V njegovih študijah naloženi kapital se mora višje obrestovati. Sicer bi pa bila taka zaposlenost vsaj navadno tudi potratna duševnih zmožnosti. — Tako se je glasila torej principijalna moja izjava, ki utemeljuje, kakor upam zadostno jasno potrebo obrtne šole, iz česar sledi, da se ji prizna po strani tehniške fakultete ne le njena eksistenčna pravica, marveč se želi, kakor sem ustno tudi dejal že v predmetni principijalni izjavi, da je potrebna obrtna šola v marsikaterem oziru še bistveno izpopolnitve. Praktično bi bilo pa potem le še želeči, da se posvetijo absolventi obrtne šole

po dokončanih študijah res industriji in obrti, kar se doslej žalibog splošno ravno ne more reči, kajti večina njenih absolventov je drla le v — urade (pošta, železnice itd.), ne da se posveti kakorkoli praktični uporabi priučene snovi. Za vzgojo uradniškega naraščaja se ni obrtna šola ustanovila!

Na podlagi take izjave pričakujem priznanja objektivnosti za stalniše tehniške fakultete, ki se ga oni mentaliteti pri najboljši volji ne more koncedirati, ki vidi v obrtni šoli edini za naše razmere »zveličavni« tehniki učni zavod. Poslednje stališče ni namreč le kampanilistično, ampak naravnost narodnostno ponižujoče, ker računa implicitno očividno s tem, da so inženieri v slovenskem ozemlju in sploh v Jugoslaviji lahko tudi — tuji. Ker sledi o tem ob sklepu nekaj več, se vrnimo tu zopet k samemu predlogu o preureditvi obrtne šole. Po daljši debati se je udalo pri predmetni anketi vodstvo obrtne šole vsaj v toliko, da se je sklenilo poveriti arhitektu docentu Ivanu Vurniku studij — vsega prasanja 1. z ozirom na njega tehniško izvedljivost; dalje 2. sestavi naj bi približni proračun za ona dela, ki se mu bi zdela tehniško — oziroma se vedno v prvi vrsti na potrebe obrt-

ne šole — izvedljiva in 3. naj poda tudi pojasnilo, koliko bi stal tretji, to je še ne zgrajeni zapadni trakt obrtne šole, če se ga bi zgradilo dandanes.

Kot osnova za predmetne studije g. Vurnika naj bi služili sledeči podatki vodstva obrtne šole samega.

1. V obrtni šoli ne sede učenci v klopih ampak posamez pri mizah; zato rabi vsak učenec več prostora, kot če bi sedeli v klopih.

2. Sobe smejo biti razno velike; največje število učencev, s katerim se računa v bodočnosti (!) zadevno posameznih razredov znaša 40 (štirideset), v nekaterih pa le k večjemu 20 (dvajset). Po velikosti in številu bi se rabile taki-le prostori:

- 3 razredi po 40 učencev;
- 1 razred po 35 učencev;
- 8 razredov po 30 učencev;
- 2 razreda po 25 učencev;
- 8 razredov po 20 učencev.

3 letniki kiparske šole bi šteli skupno 24 učencev. — Pri tej dispoziciji zahteva vodstvo obrtne šole vsega skupaj 25 (petindvajset) uč-nic.

3. Z ozirom na možnost vzdrževati disciplino na obrtni šoli, se naj stremi za tem, da bi bili prostori za tehniko od onih obrtne šole kolikor mogoče ločeni.

Padanje cen in pomanjkanje kruha.

»Agencija Radio« priobčnje sledečo interesantno brzojavko iz Londona: »Padanje cen v Ameriki je našlo srečen odmev v Angliji. Številni londonski trgovci so vsled panike znižali svoja naročila, mnogi pa niti ne naročajo več, ker se boje, da ne bi mogli razpečati svojih zalog. Delovanje trgovske mornarice, ki je bila vedno barometer za trgovstvo, napoveduje močno tendenco za stalno znižanje cen. Predsednik narodne trgovske zbornice v Londonu naveda sledeče vzroke znižanju cen: zmanjšanje naročil, odklonitev ameriških kreditov centralni Evropi, ameriški izvoz v Anglijo, vedno večja uporaba mehaničnih transportov, znižanje prevoznih stroškov, odklonitev kredita špekulantom, ki so primorani prodajati po znižanih cenah, pomnožitev produkcije žita v Angliji, namen Nemčije, da plača del svojega dolga s sladkorjem.«

Istočasno se poroča iz Londona, da se je cena angleški volni znižala za nadaljnjih 10—20% in da cene posameznim kovinam še vedno padajo.

Berlin, predsednik francoske zveze čevlarskih trgovcev, je izjavil, da se bodo cene obitvi iz črnega Box call usnja močno znižale, ker je na trgu veliko število čevljev in ker so na razpolago ogromne zaloge. V Angliji in Ameriki je napreda ogromna množina čevljev. Edini zadržek, da ne morejo v Evropo, je izmenjava.

Pariški »Temps« piše: Padanje cen se je pojavilo v onih deželah, kjer je bilo mogoče nagromaditi velike zaloge blaga, ki se danes lahko hitro razpeča. Francija nima takih zalog, ker se je v Franciji med vojno delalo le za vojno. Predno se do-javi smotno padanje cen v Franciji, bo preteklo še nekaj časa. Medtem pa že prihajajo iz posameznih provinc poročila o znižanju cen pri vltu in živini.

Tudi iz Švice prihajajo poročila o počasnem padanju cen. Švica je prvovrstna eksportna država, ki na vsled valutnega razmerja izvažata danes samo v Ameriko, Španijo, Holandsko, Norveško in Švedsko. Do-čim v Franciji umetno zvišujejo re-

Fran Govekar:

Soltanje.

(Dalje.)

»Kmalu bo vsa Postojna prazna!« je dejal župnik, a ko je zagledal poštarjev obraz in starega postiljona, je onemel in se začudil: »Joj, Miha, kaj si že zopet doma?«

»Tak-le je pribežal domov brez voza in brez poštel Pomislite! In tako je prestrašen in zasoplen, da ne morem zvedeti, kaj se mu je pravzaprav zgodilo,« je pripovedoval poštar.

»Francosci so ga napadli!« je vzkliknil župnik. »Kaj na, Miha, Francosci so ti zaplenili voz in konje?«

»Zaplenili, zaplenili!« je dihtel Miha in mahal z rokami, češ: vse je proč, vse izgubljeno!

»Francosci? To vendar ni mogoče!« je strmel Hueber. »Se sinoči so bili tu naši huzarji in ulanci. Sam sem jih videl s Soviča, kako so jerdarili po okoliščini bilo jih je vsaj poldrugo eskadrono, o Francosih pa še niti sluha.«

»Seveda, a ponoči so izgubili naši konjiki vsi do zadnjega!« je dejal župnik. »Ali pa veste, da je okrožni urad tudi čisto prazen?«

»Kaj res?«

»Vse je pobegnilo, in pisar Seber je ostal, ker ima hudo bočno ženo!« je potrdil Wenigar z jezo. »Kadar bi bile oblasti ljudstvu naj-potrebnejše, takrat pobegnejo!«

Tedaj se je Miha že toliko odpočil in umiril, da je mogel pripovedovati: Jedva pol ure

je vozil iz Postojne, ko je zagledal tupatam huzarje. Posamič in paroma so jezдили po njivah in travnikih, plezali na holme in se ozirali na vse strani. Nihče se ni brigal za pošto. Za Hrušev-lem pa so prijezdili po cesti trije huzarji v skoku pošti nasproti in jo ustavili. Doslej je mislil Miha, da gleda avstrijske pikete, zdaj pa je spoznal, da so tu že Francosci. Može je v tujih uniformah so govorili tudi v tujem jeziku. Skočili so s konj in obstopili voz. Vpraševali so ga nekaj. On jim je odgovoril v italijanski, da vozi pošto iz Postojne v Vipavo. Takoj mu je ukazal eden izmed huzarjev, ki je znal italijanski, naj mu izroči vsa pisma, ki jih vozi s seboj. Miha je ugovarjal, da ne sme nikomur izročati pism, da pa jih tudi ne more vzeti iz skrinj pod sedeži, ker imata ključke le poštarja. Jezno ga je pahnil huzar s kočije, da je stari Miha odletel v blato na cesto. Nato so s sabljami začeli lomiti ključavnice in krushiti deske, Miha pa je zbežal in tekel nazaj v Postojno, kolikor so ga neale noge. Dolga, strašna pot! Za seboj je slisal kričanje, krohote huzarjev, žvenket sabelj in topot konjskih kopit, — a nič več se ni ozrl, samo tekel je, tekel, ker bal se je, da ga posekajo in vržejo v jarek kakor ubitega mačka.

Med tem se je zbrala okoli postiljona poštarjeva družina, žena z otroki, pa dekle in dva hlapca. Ko so slisali, kaj se je zgodilo, so ženske in otroci začeli jokati in javkati, posli pa kričati in hrmeti:

»Vse nas pokoljejo! Vse nam požgo in vse opleni, nas pa odvedo v ječo, v sužnost in smrt. Bežimo! Poiskrjmo se v jamo! Pripravimo se na zadnje uro in molimo, molimo!«

Stara dekla je nemudoma padla na kolena pred župnika, se tresla kakor šiba na vodi ter jecljaje začela moliti očitno pokoro, da bi se mu vpricho vseh izpovedala svojih grehov, predno umre pod francoskim mečem.

Nastal je vrišč, ki je privabil iz sosesčine še nekaj žensk, otrok in starcev. Vsa družba je kričala, plakala in begala po dvorišču kakor perutmina, ko kroži nad njo krugali.

Sredi hrupa pa je prišel okrožni pisar Seber. Bil je majhen, siv starček. In zanjvkal je s tankim glasom, ki je bil podoben blizjangu lesene piščali:

»Francosci grede! Patrulje so že jahale skozi Postojno, za njimi pa prihaja cela vojska!«

S sahlmi rokami je mahal in kazal na cesto:

»Glejte ga! Še eden! Še dva! — Joj, joj, kaj bo! Kaj bo z nami! Oh, moja žena, moja uboga žena!«

Po cesti so dirjali francoski huzarji in držali pred sabo svetle sablje. Bliskoma so žvignili in izginili med hišami.

Župnik in poštar, dasti sama utripajočih src, sta mirila obupane, a česar niso dosegle njune besede, so dognale francoske patrule, ki so galopirale mimo. Kričoča in plakačoča družba jezdela. Ječa, muke ali smrt... le to troje je stalo pred njimi neizbežno ter jim je zatrl vso voljo in vsak odpor.

»Pojdimo jim naproti... pozdravimo jih... prosimo jih usmiljenja!« je dejal nena-doma Wenigar in sam se je začudil, odkod ta je upoštevala in kakor brez misli buljila za-

misel. »Morda bodo z nami za to prizanes-ljivejši?«

»Res, pojdemo... slabše se nam ne bo godilo, če se jim poklonimo!« je pritrdil Hueber. Toda oklenili so se ga žena in otroci ter plaka-kaje vikali:

»Ne, nikar! Posekajo te, ljubi Henrik! Prvega te zgrabijo! Pomisli: cesarski si! — Bežimo in skrijmo se, papa!«

Hueber, bivši častnik, pa strahu ni hotel kazati. Držal se je strumno in iz oči mu je za-gorel uporen pogum.

»Gremo!« je dejal energično. »Moramo iti! Tiho! Bodite brez strahu! Bivšemu avstrijskemu častniku tudi francoski častniki ne od-rečejo respektu. Pojdite v hišo in počakajte, da se vrnemo. Če naš pozdrav ne bo koristil, vsaj škodil gotovo ne bo!«

»Dobro, čisto moje mnenje!« je soglašal župnik. Sugestivno sta krepila drug v drugem pogum. »Pa še vi pojdete z nami, Seber!«

Pisarček je klecnil kakor voja, ki se je nagnil v jarek, in zacmervkal:

»O Bog, jaz?«

»Zastopali boste cesarska oblastva... gospod poštar bo zastopal tržane... jaz pa cerkev,« je odločil župnik in vokal: »Pa kar pojdimo!«

In stopali so skozi Postojno tih, plah, vendar kolikor je možno pogumno vztrajali. Saj so se zavedali, da zastopajo ves kraj ter da je od njih nastopa več ali manj odvisna usoda vseh tržanov.

Alno vrednost francoskega franka, zahtevalo švicarski industrialci znižanje vrednosti švicarskega franka. Švica se nahaja neposredno pred katastrofalno gospodarsko krizo. Sedanja možnost izvoza nikakor ne more izboljšati švicarskega gospodarskega stanja. Ker je v Švici dosti izdelkov, ki se ne morejo izvoziti, so začele padati cene tem izdelkom, kar na noben način ne more izboljšati krize.

Predsednik ameriške delegacije v odboru za ustanovitev in organizacijo mednarodne trgovske zbornice, ekonomist Fahey se je izrazil o vzrokih in posledicah sedanjega padanja cen tako-le:

Znižanja cen, ki se je pojavilo na ameriškem trgu, se lahko veselimo brez pretiranega optimizma. Sicer se nisimo pri povratku razmer iz leta 1914, vendar je to padanje cen dobro znamenje za izboljšanje sedanjih razmer. Upravičeno je upanje na skorajšnji konec krčevitega gibanja kurzov, povzročenega po mrzlici spekulativnosti, zaspanosti produkcije in pomanjkanju izdelkov.

Po okončani vojni mislili delavci v Zedinjenih državah, kakor tudi v Evropi, da je prišel čas njihovega maščevanja. Sprejeli so škodljivo taktiko, ki je obstajala v tem: da so pri zmanjšanju produkciji zahtevali večje meze. To taktiko so končno opustili, ker so uvideli, da so oni prve žrtve v boju med visokimi dobicli in visokimi cenami. Uvideli so, da so materialni pogoji za obstoj vključno vedno večjim plačam vedno težji in so šli pogumno na delo. Zvišanje produkcije je naravno znižalo ceno produktov.

Na drugi strani pa se je pojavila uspešna pasivna rezistenca občinstva proti pretiranim cenam. Ameriški konsument kratkoma ni kupil stvari, katerih cene so se mu zdele previsoke. Drugi važni vzroki padanja cen so sledeči: Pomnoženje transportnih sredstev, ki omogočajo izmenjavo; nezaupanje spekulativnosti, ki so se bali, da ostanejo njihove zaloge neprodane; splošna odklonitev kredita industrijem, ki so producirali in ne prodajali ter trgovcem, ki so nakupovali blago in je kopičili v skladiščih in končno vzpostavitev gospodarskih odnosov med posameznimi državami. Padanje cen je dejstvo, ki ga ne bo zbrisala več nobena ofenzivna spekulativnost.

Pospeševanje padanja cen je odvisno od prostovoljnega in instinktivnega samozatajevanja občinstva pri nakupu. Ako stane nova obleka preveč, naj se nosi stara tako dolgo, dokler ne bo preuknjana. Odgovorni povzročitelji pretiranih cen bodo kmalu izgubili igro. Mehanizem znižanja cen je ravnotako avtomatičen, kakor mehanizem zvišanja. Voja je povzročila druginjo življenja s tem, da so se porabile surovine in ker se je manufaktura vpotrebljavala v izredne svrhe. Z intenzivnim delom je treba pomnožiti dobavo surovin in manufakture, in kmalu bo nastalo normalno ravnotežje.

Brezdvomno ne bodo cene take, kakršne so bile pred vojno. Treba je pomisliti, da kroži v prometu ogromna množina papirnatega denarja, ki ni denar. Gotovo je, da nastajajo novi bogataši na račun revežev, toda lahko pridobijo denar se potroši hitro. Trajno premoženje vsvarjata le ekonomija in plodono delo. Počasi se bodo vrnille normalne razmere v vse dežele, ki trpijo na posledicah vojne. Za to pa je treba časa in potrpljenja.

Veseli nad padanjem cen na svetovnem trgu je oglel angleški poljedelski minister lord Lee z razglasom na državljane Velike Britanije, kjer opozarja na pretečo prehranjevalno krizo pred nastopom normalne dobe. Ta kriza bo po njegovem mnenju najhujša sredi zime. Če bo svetovna žetev prihodnje leto tako slaba, kakor kaže biti letos, je neizogibno pomanjkanje kruha na celnem svetu, kar bi bilo za Evropo naravnost katastrofalno. Letošnja žetev v Avstraliji je minimalna. Tudi žetev v Zedinjenih državah bo manjša, ker je ostalo veliko zemlje neobdelane. Na žetev v Rusiji se ne more računati. V Angliji se je zmanjšalo pridelovanje žita za 400.000 akrov. Argentini pa je prepovedala do nadaljnjega vsak izvoz cereali.

Napovedano pomanjkanje kruha ima svoj vzrok v dejstvu, ker se danes na celnem svetu poje več kruha kakor pa pred vojno. Tako so n. pr. Japonci opustili tradicionalno uživanje riža in se hranijo s kruhom po evropskem vzgledu. Ista tendenca čeprav v manjši meri se opaža na Kitajskem in skoraj povsod na dalnjem vzhodu, kamor se pridno uvažajo žito iz Amerike in Avstralije.

Ta okolnost bo brezdvomno vplivala na ceno žita. Zato je angleški poljedelski minister sklenil, da predloži parlamentu zakonsko odločbo, na podlagi katere se bo določila v Veliki Britaniji cena žitu za prihodnjih deset let. Sir Ebert Brown, poljedelski strokovnjak, pravi, da kruh ni samo neobhodno potrebna hrana, ampak tudi podlaga, na kateri sloni cene skoraj vseh vrst živežev. Če se dviga cena kruha, rastejo sorazmerno tudi cene ostalega živeža. Zato se je treba preskrbeti z vsem potrebnim živežem, da se izogne predolga prehranjevalna kriza, ki preti vsled minimalne letošnje žetve.

Letošnja žetev v naši državi bo po uradnih poročilih zelo bogata. To bi bilo dobro za nas, če bi ostalo žito doma, toda zdi se, da naš gospod minister Ninčič ni poučen o prehranjevalni krizi, ki preti po izjavi angleškega poljedelskega ministra celemu svetu vsled pomanjkljive žetve v drugih državah. Uradna poročila o bogati žetvi v Jugoslaviji so priročila vsi inozemski listi in ni izključno, da bodo inozemci potom izmenjave njihovih produktov, katerih cene padajo na svetovnem trgu, jedli naš kruh, mi bomo pa stradali in se pridružili na račun znižanja cen v inozemstvu.

Pismo iz Prage.

V Pragi, 8. junija 1920.

Izmed dogodkov zadnjega tedna je vzbudila posebno pozornost programatična izjava socialnodemokratske leve, podpisane od 23 poslancev in 8 senatorjev. Ta izjava trdi, da je čehoslovaška republika danes v krizi, povzročeni po kapitalističnem sistemu, ravno tako, kakor se nahajajo v krizi druge države. Obenem pa ta programatična izjava kar najbolj energično odklanja vsako sodelovanje socialnih demokratov s takozvano buržoazijo. Levice se hoče brezobzirno držati razredne delavske politike ter ne priznava takozvanih »državnih potreb kapitalistične države«.

Naloga delavstva je, da se pripravi za prevzeto javne moči in da prične graditi sistem za nov družbeni red. Proglasenje proslavlja rusko komunistično revolucijo in se konča s pozdravom tretji internacionali.

Ni ni čudno, da se morejo taki nazori pri nas svobodno razglasiti, saj je slabost vlade preočita. Delavski sveti kažejo svoj vpliv, če tudi ne oficijelno, ob raznih prilikah, tako se je ta vpliv pokazal povodom različnih nastilov s strani delavstva. V Kralupih n. pr. je delavstvo izsililo odstranitev sodnika dr. Prochazke, ker je obdolžil poslance Binovca oduševstva; v Kladnu so name-

stali zakonito delavsko sodništvo, delavstva proglasili šesturni delavski, v Dobropolju je delavstvo prisililo poslastičar, da se izpusti njih dišave, v Lounih se prisililo vodstvo občine, da je spet sprejelo v službo delavca, odpustila zaradi taviel.

Tako so razmere pri nas, polne strasti in nasilja, to pa ministrskega sveta nikakor ne ovira, da ne bi predlagal politične amnestije, ki se je tudi resnično proglasila na vse politične pregrožke ter priselila tudi abolicijo Munovega procesa. Obenem so tudi zopet obnovljene porote.

Vpliv socialnodemokratske leve je očitven v stranki, ki je odločila svojo glavno skupščino na 25. do 28. septembra valed sklepa razširjenega zastopstva. Sklenjeno je bilo tudi, da bo stranka nastopala skupaj s delavstvom drugih narodnosti v republiki in da ne bo poslala svojih zastopnikov na ženevski shod II. internacionale. Komunisti nameravajo očitveno stranko prisiliti, da bi se pridružila III. internacionali. Predložitev skupščine na tako poznen čas je zelo opasna stvar, ker bi morala ta skupščina urediti razmere v stranki ter ustalliti razmere v vladi in v narodni skupščini.

Delovanje narodne skupščine se je otvorilo s vladnim programom, ki ga je predložil ministrski predsednik Tusaar, ki pa so ga neprestano motili Nemci, ker so poslali v debato svojega prvega govornika dr. Lodgmana. Nemci naprosto vse zanikajo, ne priznavajoč, kar se je določilo v saintgermanskem miru, ne priznavajoč narodne skupščine in ne vlade. Zaradi izjave da Nemci ne priznavajo zakonov čehoslovaške države, je bil poklican k red. Podobno se je izrazil tudi vodja socialnih demokratov Seliger. Kakor se pa zdi, prihajajo Nemci do razuma ter spoznavajo, da se s hrurom in krikom ne morejo bojevati proti veljavnim zakonom. Nemški listi poročajo, da so poslanci dr. Lodgman, Křeppek, Bötter, dr. Kafka, in sodrugi predlagali, da naj se vsi zakoni, uveljavljeni za časa prejšnje narodne skupščine, izvzemši zakon o ustavi, o katerem se bo posebej razpravljalo, predlože predsedništvu posameznih klubov, da jih prešturirajo ter potem predlagajo, ali se ti zakoni potrdijo ali zavrzijo.

Ne ravno preveč glavno se ni uveljavilo s svojimi govornimi poskusom, ki bi ga bil smel rajši govoriti skozi okno zbornice na ulico, vodja čeških komunistov poslanec Skaláty. Nemškimi komunistom vrlu pomagajo Madžari, katerim nasproti je Slovák dr. Hodža konstatiral, da imajo Madžari na Slovaškem vse one pravice, dočim nima 300.000 Slovakov v sedanji Madžarski nit ene ljudske šole.

V ospredju vsega zanimanja je danes Tešinsko vprašanje, o katerem pride do diskusije tudi v parlamentu, ker se narodni demokrati na to pripravljajo. Situacija se je za Čehce precej neprijetno okrenila, kar potrjujejo tudi poslednja poročila iz Pariza. Plebiscit, čigar uspeh je bil za Čehce zagotovljen, se je neprestano odlagal, pri čemer so poljski vplivi v Parizu neprestano delovali, tako da je zaman nastopal minister Beneš, čigar povratek se pričakuje za konec tedna. Sedaj pa bo namesto plebiscita o tešinskem vprašanju odločalo razsodišče, oziroma naprosili bodo nevtralno osebo, da naj razsodi v tem češko - poljskem sporu ter naj razdeli vzhodno Slezijo med Čehoslovaško republiko in Poljsko. To razburja našo javnost ter se smatra kot krivica, storjena Čehom, in to tem bolj, če se spominjamo vseh obljub, ki smo jih prejeli za časa vojne, ko so Poljaki, vdaní Habzburgovcem in Hohenzollerncem, nastopali proti antanti in proti nam. Končno je bil plebiscit določen tudi že v ratificirani mirovni pogodbi ter je gotovo, da naša država brez Tešinske in brez njene narodno-gospodarske potence ne more obstajati. Od plebiscita na Tešinskem Čehoslovaška republika ne more odstopiti, a arbitraž je kratkoma nesprejemljiva. V tem zmislu se mora parlament energično izjaviti.

Zasedanje parlamenta naj bi se bilo končalo 11. t. m., toda preveč gradiva je pripravljeno, tako da je prav moč, da se bo zasedanje podaljšalo.

J. K. S.

Telefonska in brzolovna poročila.

REGENT V LJUDU.

Sarajevo, 15. junija. V nedeljo se je vršila v Ljudu velika narodna slavnost v proslavo poseta prestolonaslednika Aleksandra, katere se je udeležilo nad 20.000 ljudi, po večini seljakov. Pri tej proslavi so sodelovala sokolska, pevka in druga kulturna društva ter del oselške opere. Regent je z balkona opazoval razne vaje sokolskih društev, nato pa stopil med ljudstvo in se z njim razgovarjal. Na balkonu se je mudil od začetka v družbi seljakov, nato pa v družbi častnikov in dam. Zvečer se je vršila bakljada. Regent je nato zopet šel med ljudstvo ter dal zaigrati kolo, ki ga je vodil general Hadžić. Včeraj je posetil sosedna mesta in sela. Med potjo se je ustavil v neki kmetijski hiši, kjer je kumoval kmetu. V nekem drugem selu je posetil muslimane, ki so mu na njegovo tozadevno vprašanje zatrdili, da žive v najlepši slogi s svojimi pravoslavniimi sosedi. Ko se je vrnil v hotel, mu je ljudstvo priredilo oduševljene ovacije, na katere je regent odgovoril s kratkim nagovorom, spominjajoč se hrabrih Bosancev in odrešenja Bosne ter bodreč ljudstvo, naj bo vedno zvesto svoji lepi, veliki očetjavi. Včeraj ob polu 12. se je odpeljal regent na kratek poset v Sarajevo ter posetil mešejo, kjer se je ravno vršila proslava razmaziških praznikov. Navzoči muslimani so priredili regentu prisrčen sprejem. Ko se je na večer regent vrnil v Ljud, se je vršila intima večerja. Danes jutraj je šel regent na lov v Trnovo, nato pa se odpeljal preko Koviljače v Beograd. Kolikor je sedaj znano, bo posetil po obisku Zagreba in Ljubljane regent tudi Sarajevo, nato pa bo za nekaj časa prišel na oddih v Ljud.

GIOLITTIJEVO MINISTRSTVO.

Trst, 16. junija. Kakor poročajo listi, so Giolittijeva pogajanja za sestavo vlade končana. Giolittiju se je posrečilo poleg oficijelnih socialstov pritegniti k sodelovanju v vladi tudi klerikalno »Ljudsko stranko«. Danes dopoldne bo nova vlada zaprisežena. Po doslej objavljeni listi obdrži Giolitti predsedstvo in notranje zadeve, Sforza zunanje, Rossi Luigi kolonije, Fera pravosodje, Tedesco finance, Medda (italijanska ljudska stranka) zaklad, Bonomi (reformni socialist) vojno, Secchi mornarico, Croce nauk in bogočastje, Peano javna dela.

D' ANNUNZIEV LIST O VESNICEVI IZJAVI.

LDU. Reka, 15. junija. »Vegeta d' Italia« dr. Vesniča, da je zedjenje Črne gore z Jugoslavijo gotova stvar, nastopno: Ravno tako je okupacija ozemlja med Reko in Bakrom, ki je podvzeta radi varstva Reke, gotova stvar. Iz tega, da hoče Jugoslavija urediti železniške zveze s Splitom se vidi, da potrebuje neobhodno Reko. Italija nima ničesar proti temu, da si poišče Jugoslavija poseben izhod na morje. Italija si je že zagotovila trgovino preko Trsta. Reke in Benetk iz vsega evropskega ozemlja, predvsem Avstrije, Čehoslovaške, Poljske in sploh Srednje Evrope.

ITALIJANI ZAPUŠČAJO ČRNO GORO.

LDU. Berlin, 15. junija. (ČTU.) »Berliner Tageblatt« poroča po rimskem listu »Temps«: Italijanske čete zapuščajo Črno goro, Bar in Ulčini sta že izpraznjena. Usoda posadke v Skadru ni znana.

ITALIJANSKA ZADREGA V ALBANIJU.

LDU. Rim, 15. junija. (DKU.) Kakor poroča »Epoca«, je 12. junij v Albaniji mirno potekel. Vendar pa se dvomneva, da vstati pripravljajo nove napade. Porto Palermo so Italijani razdeljali, ko so uničili vojne zaloge in gradivo, ki ga niso mogli vzeti s sabo.

REKA STRADA.

LDU. Reka, 15. junija. Na Reki je nastala v zadnjih dneh kriza radi dobave kruha. Peki so namreč napovedali radi povišanja plač stavko. Italijansko časopisje hoče to popolnoma gospodarsko vprašanje izrabiti v svoje namene. Italijansko časopisje piše, da so temu krivi jugoslovanski pekovski pomočniki, ki menda zahtevajo 5urni delavnik in dnevno plačo 15 lir. Italijanski tisk hoče na ta način upravičiti pomanjkanje, ki ne obstoja samo na Reki, temveč se pojavlja po vsej Italiji.

NOVA NEMŠKA VLADA BREZ SOCIJALNIH DEMOKRATOV?

Berolin, 15. junija. Kakor že poročano, je bila sestava novega kabineta poverjena voditelju centruma Trimbornu. Njegova pogajanja s strankami so doslej dobro uspešna, toda po dosedanjem izidu pogajanj se deč bo sestavljen novi kabinet brez socialnih demokratov. Vlada bi sestojala iz pristašev centruma, nemške ljudske stranke in demokratov. Centrum in nemška ljudska stranka sta že prijavila svoj vstop v vlado, demokrati pa so stavili nekaj zahtev, vendar pa se upa, da bodo tudi te zapreke v najkrajšem času premagane. Na ta način bi se sestavil kabinet, ki bi se v parlamentu naslanjal na precejšnje večino.

VARSTVO NAPRAM NEMCIU.

LDU. Pariz, 14. junija. (DKU.) Kakor poroča »Figaro«, razmotrivata belgijski načelnik generalnega štaba Maglinse in maršal Foch sredstva in pripomočke, ki bi bili potrebni za uspešno obrambo obeh držav; njih glavno načelo je menda takojšnje sodelovanje Francije in Belgije, ako bi Nemčija napadla Francijo ali Belgijo. »Figaro« dostavlja, da so imeli porazgovori jako povoljen uspeh in da se bodo obravnavanja marljivo nadaljevala. Name-ravani dogovori bi sloveli na najširši podlagi in bi varovali neodvisnost in suvereniteto Belgije.

VOLITVE V AVSTRIJI MESECA SEPTEMBRA.

Dunaj, 15. junija. Po zanesljivih informacijah se bodo vršile nove volitve v Avstriji še tekom meseca septembra.

NAMERE ČEŠKIH KOMUNISTOV.

Praga, 15. junija. Današnji plzenski listi prinašajo podrobnosti o komunistični skupščini v Bruchu. Na skupščini se je sklenilo, da zagrabijo češki komunisti v ugodnem trenutku za orožje. Osnuje naj se komunistična armada, čije jedro naj bi tvorilo 20% sedanje češke armade. Glavni stan vodstva naj bi ne bilo mesto Kladno, marveč se v to svrhu določi neka občina v okolici Brucha, od koder bi se nato razvil zmagovalni pohod komunistične armade na Prago. V danem trenutku bi zasedli komunisti vse železniške proge, vsa javna poslopja in urade. Predsednika nove komunistične vlade bi bila dr. Smeral in Muna. — Kakor se zatrjuje, podpirajo komunistični pokret v Čehoslovaški tako nemški komunisti, kakor tudi ruski boljševiki.

„Veleja“.

Prizori z vasi v treh dejanjih. Spisal Anton Novačan.

Minulo soboto so na ljubljanskem odru prvič uprizorili dramatsko delo, čigar poglavitna oseba je kmetiška žena Veleja in čigar vsebina je ta-le:

Najdenka in vaška rejenka Ana Veleja je imela pred tremi leti znanje z mladim Lento, ki pa je moral k vojakom. Pisal ji je samo enkrat in ji samo enkrat poslal pozdravilo po drugih. Zato je mislila, da jo je pozabil, da je ni imel nikoli rad. Ko jo je potem zasnužil delavec Martin Velej, ga je vzela, ker so jo »pregovorile babe« in zlasti še zato, ker jo je Velej »sprevaral domajnil v svojo kočico«. Toda bila je »sužnja v prokleti koči«; tašča in Velej sta ji »pila zdravo kri«. Ze Velejev oče je bil mlinarju Bogatinu zastavil kočico. Martin pa je napravil vse, kar je bilo okoli nje. Neznosen je bil mladi ženi; pregovorila ga je, da je odšel po svetu, kjer naj bi se poboljšal. Preden je odšel z doma, mu je Bogatin še posodil denar za pot. Sčasoma je vse skupaj naraslo in se pomnožilo, in si bila več slama na strehi Velejeve.

jeva. Po Martinovem odhodu je začel Lenta zopet prihajati pod okno nekdanje ljubice, sedaj zakonske žene, toda Veleja ga ni uslišala, dasi ga je ljubila bolj nego prej. Veleja je »da bi pogubila moža in Lento, sebe pa zapravila«. In vendar ji je glava v treh letih, ko ni bilo moža pri njej, »spočela vsako hudobijo«, ki si jo le more kdo zamisliti...

Martin se vrne praznih rok; prinesel je na sebi zgolj gorenještarski kloboč s »krtačo« za trakom in zeleno suknjo, v sebi pa smrtonosno bolezen. Hudo kašlja; sam pravi, da gnije na živem telesu. Vendar pa popiva v krčmi dan in noč. Tam tudi sliši, kako obrekujejo njegovo ženo, da sta jo zavaljala Bogatin in Lenta, in sam jo takisto sramoti: »Moja žena je vlačuga, kadar se zmračí, si moja žena namaže lica in hodi po cesti gori in dol... Pojdi, si rekla, pojdi po svetu! Da bi se laže vlačila... Lenta si je izbral drugo nevesto, da bi imel gospodinjio in otroke. Veleja ga zaman pregovarja, naj se ne oženi, ker neče, da bi bil nesrečen še on. V nevarnost se poda-jaš«, pravi, »in še mene goníš v prepad... Samo nekaj te še preost: Ko me boš videl na tleh, ne pójni name in vbojaj me na daleč!«

Na Lentov poročni dan pride k Velejevim mlinar Bogatin. To je bahat vdovec; ki streže po Veleji in samo čaka prilike, da bi jo dobil v pest. Že prej je grozil Veleji, da ji zarubi dom, ker ni hotela ničesar slišati o tem, da bi mu prišla v vinograd »na kolena sedet« in z njim vino pít. Sedaj ga Veleja vpraša, ali jih bo res rubil. Nato Bogatin: »Zarubim vas, še jutri ukrenem vse potrebno«. Veleja pomolči, pa reče počasi: »Do jutri je ena noč... Zleze vazo« v boju sama s seboj. Bogatin pa jo objame čez pas, češ, da jo hoče še nočjo imeti. Čaka naj ga, da se ponoči pribelje pred kočico; nihče ne bo videl, nihče ne bo vedel. Skrit greh ni več greh in sladek je. Veleja: »Da koga odkupim... na tega nikoli ne storim? Bogatin: »Saj nisem resno mislil. Z rubežino sem vas prestrašil, da najdem pot do tebe. Saj vas ne bom rubil. Preveč te imam rad, da bi vas rubil. Glej, spise pustim na mizi. V oreni jih vrzi, da sgrde dolgov. Jaz pa pridem pred polnočjo in potrkam in te odpelam v vinograd. Pa spise vzemi s seboj. Jih skupaj zažreva, bodo lepše goreli dolgov!« Veleja prime Bogatina za sako: »Jaz ne verjamem, da prideš.

Če prideš, jaz ne vem, kaj bom storila.« — Kmalu nato privlečejo Veleja popolnoma opitega domov ter ga spravijo v posteljo. Martin govori zmedeno v pijanosti, kako je imel Velejo rad, ona pa nato: »Pa še imaš mene rad, Martin? Me imaš tako rad, da ne bi več pil, da bi se poboljšal? S teboj pojdem, kamor hočeš. Delala bom, za tebe bom skrbela in stregla ti bom, ako zbolíš, vse, vse storim za tebe. Samo poboljšaj se in ne pij več. Prosim te, lepo te prosim! Velej pa jo pahne od sebe, pljune, zakriči, da jo sovraži iz vsega srca; potem mu hud kašel vzame besedo. Naposled se umiri, pa začne govoriti sam zase: »Črni tempelj... Ha - ha - ha! Adijo, ti črni tempelj moj. Si mi kri izplja, fabrika, kosti si mi obrala... Pa zakaj je tako, zakaj? (Bije z roko po postelji.) Vse svoje življenje sem bil umazan in raztrgan.« Potem v razgovoru z materjo na njene očitke: »Piti se mora, zavoljo nje moram piti... Zaloost sem v srcu nosil. V glavi pa misli, ko beli stebri so bile, do neba visoki... Pa druge ženske sem imel. Prva je bila... druga je bila... tretja je bila... Končno zaspi. Zdalci potrkna na okno Bogatinov hlapec Peter, osemnajstletni mladič, ki

skriva hrepeni po Veleji. Z Lentove svatbe je prišel in pijan je. Stara Veleja ga podi domov, Peter pa ji ve-li: »Ne hodim jaz starim babam pod okno. Zavoljo mlade sem prišel, Veleja že spi? Lepa Veleja, he he!« Martin se prebudi, vstane, se okrene k oknu, izpremeni glaz, kakor da je ženska: »Daj, vtiakni gobček svoj sem skozi okno. Blížje, blížje.« Udari besno s pestjo: »Ná, hudič!« Peter pobegne, Velej pa začne piskati ženo: »Koliko jih pa imaš? In kako jih imaš? Kar na okno potrkaj, komur se zljubi, kar na okno potrkaj, kdor te hoče imeti... Veleja pohiti k postelji: »Moič! Gnojica ti teče iz ust, tako si gnil. Moič! da te ne zadavim. Tii! Duši Martina in ga davi ter odneha šele, ko ga prime strahovit kašel. Mati Veleja na peči: »Mir, otroci, Bog se vas usmili!« Veleja pade k mizi in zahti: »O Bog, kaj sem ti storila, da me tako tepeš.« Ko se Velej odkašlja, je tako slab, da obleži kakor mrtev. Mati pa vzdihuje na peči, na pol v spanju: »Bog se nas usmili...« Zdalci se začuje zunaj drdranje koles — Bogatin je. Veleja se preplašena zravna, posluša na peč, posluša k Veleju na postelji, si popravi obleko, se grabi za srce, pohiti k durim, jih naaloko od-

REVOLTA USMILJENIH SESTER.

Praga, 15. junija. V samostanu usmiljenih sester na gori sv. Lovrenca je izbruhnila posebne vrste revolte. Usmiljene sestre zahtevajo spremembe redovniškega statuta in so se v tem oziru že obrnile s posebnim memorandumom na praškega nadškofa. Istočasno zahtevajo, da se jim dovoli ustanovitev sosveta sester.

UVEDBA TELESNE KAZNI NA MADŽARSKEM.

Budimpešta, 15. junija. V današnji seji narodne skupščine je predložil justični minister zakonski predlog, po katerem naj se uvede telesna kazen in sicer za slučaje verižništva, navijanja cen, surovosti itd. Ta kazen bi doletela samo moške. Najvišja izmera kazni bi bilo 25 udarcev, najnižja za odrasle 10, za nedorasle 5 udarcev. Telesna kazen bi se smela uporabljati tudi kot disciplinarna kazen v zaporih.

MADŽARI HUJŠKAČI.

Budimpešta, 15. junija. Društvo »probujačih se Madžarov« je nabilo po mestu velike plakate, v katerih poziva ljudstvo na upor proti vladi in na pogrome. Policija je plakate odstranila ter aretirala osem oseb.

SESTANEK MILLERANDA Z LLOYD GEORGOM.

London, 15. junija. Na željo Milleranda se vrši sestanek med njim in angleškim premierom Lloyd Georgom 21. t. m. v Boulogne sur mer.

VOLILNA BORBA V AMERIKI.

LDU. Pariz, 15. junija. (DKU. — Havas.) »New York Herald« poroča o razkolu ameriške republikanske stranke zaradi poraza senatorja Johnsona pri volitvi predsedniškega kandidata. 48 članov stranke je postavilo komite in senator Pinchoff za 10. julij sklical konvent v svrhu imenovanja novega kandidata.

DAVIS NASLEDNIK POLKA.

Washington, 15. junija. Za naslednika odstopivšemu državnemu tajniku za zunanje zadeve Polku je imenovan Davis.

ZARADI VIŠOKE VSTOPNINE.

LDU. London, 15. junija. (DKU.) »Times« poroča iz New Yorka nastopne podrobnosti o eksploziji v narodnem gledališču v Havani. Eksplozija se je izvršila v odmoru med prvim in drugim aktom. Šest oseb je bilo hudo ranjenih, okoli 100 pa je zadobilo lahke poškodbe vsled panike. Caruso je bil v trenutku eksplozije v svoji loži in je ostal nepoškodovan. Domneva se, da je šlo pri atentatu za protestno akcijo proti pretirano visoki vstopnini.

DRŽAVA GDANSKO.

LDU. Gdansk, 14. junija. (Dun. kor. ur.) Ustavodajna skupščina bodoče države Gdanskega se je konstituirala. Za predsednika je bil izvoljen nemško-nacionalni poslanec generalni intendant Reinhard.

POLJSKO - BOLJEVIŠKA VOJNA.

LDU. Varšava, 15. junija. (Dun. kor. urad. — Brezlično.) Poročilo poljskega generalnega štaba: Od delki čet generala Sikorskega so zopet osvojili Czernobyl, ki so ga pred nekaj dnevi naše čete izpraznile. Sovjetska brigada št. 72 in sovjetska pehotna polka št. 220 in 242 sta bila razpršena. Zajeli smo 200 sovražnikov in uplenili 15 strojin.

GRŠKO - TURŠKE BORBE.

LDU. Rotterdam, 14. junija. (D. kor. ur.) »Nieuwe Rotterdamse Courant« javlja iz Carigrada, da so Turki Orke, ko so poizkusili prekorčiti Marico odbili. Orki so postavili svoje postojanke na zahodnem bregu reke.

Društvo »Gospodstvi Zvon« bo v svojem delovanju in stranki podpiralo bodisi gnojni, bodisi moralno glavni »Narodni svet« na Koroško v Velikovo ter tako skrbno pripomoči do čiste smage pri plebiscitu.

Kakor veliki gospodstvi Zvon, bo skrbno pregledali, preden in predviti koroške meje — karavante ter vsbuditi »mrtve« — zaspane k navdušenemu narodnemu delu na Koroško.

Zato idealni ustanovitelj društva »Gospodstvi Zvon« trdno upajo, da se mu bo cela slovenska, jugoslovanska javnost odzvala s odprto razumevaljo dušo in darežljivimi rokami, ko bo šlo za oprostitve tlačenih izpod tujčevega jarma.

Na desnem stolpu gospodstve cerkve na južnozgodnjem strani pod kazalom so zapisane velpomembne besede: »Kdaj bo tebi zadnja bila?« Ko sem prvič bral te v srce segajoče besede, tedaj sem nehotno rekel sam pri sebi: »Slovenski Korošec, Gospodstvi Zvon, kdaj bo tebi — vam — zadnja bila?« Skoro se mi zdi, da se zdaj

bliza oni grozni, velpomembni zgodovinski dan, ona historična sadnja ura, ko bo kladivo s trdimi, neisprosnimi udarci odhiti na »Gospodstvi Zvon« usodo koroških Slovencev za večne čase. In te sadnje usodne slovenske udarce na gospodstvem svetu koroški Slovenci, združeni s vsemi ostalimi Slovenci — Jugoslavlani, lahko zabranimo za vedno — do konca zgodovine slovenske povestnice. In te sadnje, za koroške — Slovence smrtonosne udarce v jugoslovenskem stolpu zadržati — in jih spremeniti v vesele, bodočnosti in srečo oznanjujoče udarce, to je smoter, cilj, ki ga ima »Gospodstvi Zvon«.

Mlačno, zaspane vsbuditi, nemške nakane zlomiti, to hoče zvoniti — storiti »Gospodstvi Zvon« glasoviti.

Pripravljalni odbor tvorijo koroški visokofici: Grafenauer, Rader, vseučiliški profesor dr. Rožman, zobozdravnik dr. Janežič, dr. Arnež in še par drugih gospodov. Pojasnila daje g. dr. Janežič v Ljubljani.

IZ NARODNEGA PREDSTAVNIŠTVA.

Beograd, 14. junija. Seja se nadaljuje ob 1/18. Besedo povzame minister za konstituinto gosp. Protič. Početkom svojega govora izjavlja, da bo s kratkimi besedami odgovarjal na nekatere ugovore. Prvi ugovor se tiče zakonskih poslov, ki bi jih imel ta zakon izvršiti, v drugi vrsti pa se nanaša na odgovor na številno poslanec. Na obe ti vprašanji bo odgovoril obenem, ker sta med seboj zvezani. Reklo se je, da ima ustavodajna skupščina samo to nalogo, da sklene ustavo. To pa ni točno. Francija je svoj čas dobila tudi skupščino v Bordeauxu samo z eno nalogo, da sklene mir. Vendar pa je ta skupščina delovala dalje celo vrsto let in sprejela mnogo zakonov. — Drugi ugovor se tiče tega, da je potrebno večje število poslancev. Po našem predlogu bi znašalo število poslancev nekoliko nad 300, nemški Reichstag, ki zastopa 70 milijonov prebivalcev, pa jih ima 500. Vendar pa se je tudi ugovarjalo, da smo proti srbskemu zakonu uvedli splošno volilno pravico. O tem bo podrobno govoril gosp. dr. Polić.

Jaz pa opozarjam na to, da imamo zaenkrat dve ustavi: Prva je srbijska ustava, druga pa ustava kraljevstva SHS, ki obstaja še danes. V srbijski ustavi res stoji, da mora plačevati 15 dinarjev davka, kdor hoče imeti volilno pravico. To je bil samo majhen davek, radikalci pa so ta paragraf ublažili z ozirom na one, ki žive v zadruhar. Na ugovor, da ženske nimajo volilne pravice, smatra, da se more dokazati, da tudi ta ugovor ne more prenesti resne kritike. To vprašanje je v vsej Evropi povzročilo mnogo borb, razsodb in razprav, ker ni tako lahko, kakor se vidi na oko. Razlog, da se ji ni moglo ugoditi, je ta, da tudi sami nismo v tem složni. Ko so eni za splošno žensko volilno pravico, so drugi za njeno omejitve. Mnogi govorniki poudarjajo samo idealne razloge, to vprašanje pa ima tudi realne strani. Dr. Deželič bi se tudi ne poganjal zanjo, ako bi ne vedel, da je v korist njegovi stranki. (Klic: A radikalci?) Dokler nične ne zahteva pravice, je ne damo, in ker je ženske niso zahtevale, jim je ne damo.

Odgovarjajoč na ugovor, da je poroc izigran, izjavlja, da so taki ugovori

pretirani. On sam je osebno proti temu sistemu; samo da se ne more reči, da ni napreden. Tudi na Angleškem ni tega sistema, so pa socialisti, ki so mu protivni. — Vprašanje kvalificiranih poslancev pomenja napredek. Prej je vladar sam po sebi mogel imenovati po svoji volji gotovo številno inteligentnih poslancev, in ako je treba, da ta parlament obstoja, naj intelligenca vpraša narod.

O kancelarparagrafu ne bi hotel govoriti, ker je to zelo delikatna stvar. Kot praktičen politik pravi, da se to vprašanje ne sme reševati v krivičnem postopku volilnega zakona, ker bi bile pri tem posledice škodljive za državo in narod. Svetuje, da se to vprašanje odloži, ker bi bilo zlorabljeno.

Glede na volilno pravico Židov pravi, da še danes morejo revidirati dve državi: Avstrijo in Bolgarijo, da so pa dobili tudi svojo narodno državo. (Smeh.) Sina, da so razlogi, da se tudi o tem vprašanju ne razpravlja. Nasproti Poliću izjavlja, da jezik more toda ne mora biti osnova narodu. Jezik se menja, ne pa antropološki tip. Raditeja Židbe ne morejo biti Slovenci, Hrvat ali Srbi, četudi govore naš jezik. To vprašanje se da rešiti samo s specialnim zakonom. — Bertič odgovarja ne kot minister, temveč kot radikalec, ter izjavlja, da je radikalna stranka imela in ima svoj program. Ta njen program je dovedel do tega, da danes Narodno predstavništvo dela. Ne oporeka, da je bila program radikalcev Velika Srbija, toda vsak program se evolucijonira. (Bertič: Radikalna stranka ima dvojne lica.) Ako bi bili radikalci hoteli imeti Veliko Srbijo, bi bilo treba stranki samo migniti s prstom, pa bi lo imeli in bi danes ne bilo sporov z Italijo, kakršni so.

Nato preide zbornica na glasovanje. Glasovalo je 170 poslancev, od katerih je glasovalo 169 za, 1 proti. Predsednik dr. Ribar izjavlja, da je volilni zakon v načelu sprejet. Nadalje konstatira, da tudi na današnji seji niso bili prisotni nekateri poslanci, ter je vsled tega odredil, da se jim črtajo dijete. Potem zaključuje sejo in odredi prihodnjo za jutri ob 16. — LDU.

Politične vesti.

— Naši komunisti »o nesoglasju v JDS.« Rdeči Prapor« piše v svoji 6. številki: »V slovenskem delu JDS vladajo že dolgo časa napete razmere med Tavčarjevo reakcionarno in mladinsko radikalno demokratično skupino. Dočim se skuša poslednja skupina prilagoditi modernemu gospodarskemu in socialnemu razvoju in hoče ustvariti v Jugoslaviji moderno meščansko demokracijo, se Tavčarjeva skupina oklepa starega rodoljubstva in malo meščanskih razlogov. Mlada skupina ima zaslonbo pri hrvaškem delu stranke, izdaja v Sloveniji list »Domovina« in, kakor slišimo, prične v kratkem izhajati dnevnik »Jutro«, ki ga bo urejeval Kramer. Za nas je pojav toliko važen, ker ta skupina za časa železničarskega gibanja zlasti na Hrvatskem ni trobila v rog reakcionarnega časopisa, ki je hotelo za vsako ceno prepričati javnost o veliko zasnovani zaroti komunistov. Poleg tega bo edino ta skupina ustvarila gospodarske temelje za razvoj moderne industrije v državi.« Brez komentarja.

— Komunistom je dobro tudi naslabe orožje! Boljeviški glasilo »Rdeči Prapor« piše v uvodniku, naslovljenem »Pred strankinim kongresom«, to je: »V boju se moralo uporabljati raznovrstna bojna sredstva. Revolucije se ne more mehanično ustvariti s pomočjo enega patentiranega sredstva, ker revolucija je osvobodilni proces celokupnega proletarskega razreda z vsemi sredstvi, na vseh poljih, na vseh mestih. Z eno besedo: Stranka se zbirajo in skrbijo za sile, ki jih je treba za proletarsko diktaturo ali vsaj za boljševizem.« Od onega momenta, ko ima stranka že za seboj maso, se ne omejuje samo na propagando. Mora se vmešati v vsak pokret, vsako akcijo, mora delovati v vseh pravicih. Ako strankine moči ne zadostujejo za osvojevanje politične oblasti, tedaj mora stranka vršiti praktičen vpliv na politiko. Ni treba pozabiti, da se morejo akcije mas organizirati samo na vprašanih dnevnega nezadovoljstva in gospodarskega življenja. Mobilizacija mas se ne da izvesti z abstraktnimi nemutilnimi parolami. S pomočjo posamičnih protivalnih bojev se grupirajo proletarci v organizacijske mas. ... V teh stvareh je prednostno povedano, da je komunistom v dobo njihovih akcij določeno, da morajo biti pripravljeni na vsa vprašanja.

orožje. To stališče so svoječasno zastopali naši komunisti že na nekem sestanku v Ljubljani, kjer so zastopali naziranje, da se komunistične ideje dajo najuspešneje širiti na ta način, ako se v širokih masah vzbuja nezadovoljstvo in da škoduje komunistični stvari najbolj vlada, ki skuša s pametno upravo odpraviti v javnosti vse vzroke nezadovoljnosti širokih mas. Zato so komunisti načelno za to, da se v državi čim najdlje vzdrže kaotične, neurejene razmere, v katerih se da najbolje ribariti v kalnem in najuspešneje napeljevati vodo na boljše vode mlino.

— Trumbić o naših odnosih z Italijo. »Münchener Neueste Nachrichten« so priobčile razgovor svojega dopisnika v Beogradu z našim zunanjim ministrom dr. Trumbićem, ki je rekel z ozirom na jadransko vprašanje to-le: Upam, da ima Italija resen namen za sporazum. Mi še ne vemo dobro, kaj hoče Italija. Samo v januarju t. l. se je razpravljalo na mirovni konferenci o jadranskem vprašanju, toda sklenilo se ni ničesar. Mi vstrajamo na Wilsonovi noti. Italija bo razložila svoje strateške interese, mi Jugoslavlani bomo prišli v vsakem slučaju z najboljšo voljo in brez vsake vojne misli. Upam, da lahko rečem isto o italijanskih zastopnikih. Italija mora za Reko najmanj priznati mednarodno državo že iz zemljepisnega položaja. Čas je, da se vrnemo k miru in v miru k delu, drugače pa se pripravljajo na svetu hudi trenutki ...

— Seja Jugoslovanskega kluba. Beograd, 15. junija. Včeraj je imel Jugoslovanski klub sejo, na kateri se je razpravljalo o politični situaciji in volilnem redu. Obenem se je določila tudi taktika, ki jo bo zavzel Jugoslovanski klub v specialni debati o volilnem redu v narodnem predstavništvu.

— Narodni klub in ženska volilna pravica. Beograd, 15. junija. Veliko pozornost je vzbudila v včerajšnji seji parlamenta izjava zastopnika Narodnega kluba dr. Polića, ki je poudarjal, da je sicer Narodni klub v principu za uveljavljanje splošne ženske volilne pravice, da pa v sedanjih razmerah ne more priporočiti sprejem takega volilnega zakona. Istočasno se je izjavil dr. Polić tudi za to, da se da žensk v naši državi volilno pravico.

— Revidirana izvozne carine. Beograd, 15. junija. V podoben krog se zabija, da se v kratkem izvrši revidirana izvozne carine, ker so nekatere postojanke novega carinskega predpisa previsoke, nekatere pa naravnost nepotrebne.

— Pogajanja s avstrijskimi delegati prekinjena. Beograd, 15. junija. Trgovska pogajanja z avstrijskimi delegati so se radi padca avstrijske vlade prekinila.

— Kongres »Zadrugarjev« v Zagrebu obsodil Ninčevićev izvozno politiko. Zagreb, 15. junija. Včeraj dopoldne se je vršil v Zagrebu kongres »Zadrugarjev« iz Hrvatske in je bilvi minister dr. Poljak obrazložil vse osnove, ki se tičejo naše izvozne trgovine, med njimi tudi Ninčevićev načrt d o osnovevanju središnje zadruge za izvoz. Zadrugarji so soglasno odklonili Ninčevićev načrt ter odobrvali načrt, ki ga je predlagal dr. Poljak. — Na večer se je vršila na čast zadrugarjev v gledališču slavnostna predstava »Porinac«.

— Posvetovanja o središnji zadruzi za izvoz. Beograd, 15. junija. Danes so se nadaljevale konference med demokratičnim klubom in parlamentarno zajednico o ustanovitvi središnje zadruge za izvoz. Posvetovanja sicer še niso končana, vendar se zdi, da bo prišlo do kompromisa na podlagi tega, da se dovoli izvoz v omejenem obsegu proti kontingentiranju.

— Državni namestniki pri ministrskem predsedniku. V Beograd je došla deputacija uradniških organizacij v Jugoslaviji. Hrvatsko in Slavonijo zastopata v tej deputaciji dr. Benković in Vodogazec, Dalmacijo profesor Katunović in Terado. Slovenijo Maks Lilleg, Bosno in Hercegovino Turković in Karaman, med tem ko zastopata uradniško organizacijo Srbije v imenu osrednjega odbora predsednik profesor Agatonović. Danes je sprejel deputacijo ministrski predsednik dr. Vesnić, kateremu so predložili spomenico, ki poudarja nezadovoljstvo uradništva, katero zavzema čimdalje resnejše oblike. Spomenica zahteva med drugim, naj se povejšajo dodatki na draginske doklade za 25% od vseh do sedanjih dohodkov. Nadalje zahteva, naj se izplača uradnikom letni nabavni prispevek 4000 K za oženjene in 2000 K za neozjenjene. Nadalje zahtevajo uradniške organizacije, naj se službenja pragmatika uveljavi s sodelovanjem uradniških organizacij samih. — Ldu.

— Deputacija Kosmanjkega okrožja v Beogradu. Beograd, 15. junija. Včeraj je dospela v Beograd velika deputacija iz kosmanjkega okrožja, ki želi audijenco pri ministrskem predsedniku dr. Vesniću in trgovinskem ministru dr. Ninčeviću. Deputacija namerava v audijenci zahtevati za kosmanski okraj del vojne odškodnine in svoboden izvoz, oziroma odpravo previsoke izvozne carine. V deputaciji, ki izjavlja, da se je napotila v Beograd, ne da bi jo kdo poslal, obstoja iz pristave vseh strank.

— O Esadu paši. Ob smrti Esad paše, ki ga je v Parizu ustrelil albanski podanik 27letni dijak Rustan, piše beogradski »Progress«, spominjajoč se zvestega zaveznika pokojnega Esad paše: On je bil vedno živ dokaz, da morajo Jugoslavlani in Arnavti nastopiti vzajemno. Sedaj se še ne ve, ali je bil dijak bolan ali samo bedno orožje onih (Italijanov), katerim je naša in arnavtska zveza zmešala načrte. Ldu.

— Angleški dnevnik na Češkem. V kratkem začne izhajati v Pragi angleški dnevnik »The English Welky« in tednik »The English Daily«. Dnevnik bo imel 3000 izvodov. Služiti ima v prvi vrsti Angležem, nastanjenim v čehoslovaški republiki, bo pa tudi izborni informator o češko-slovaških stvareh za Anglijo. Čehi bodo poskrbeli za dobre informacije in bodo mogli sproti pobijati krive informacije svojih sovražnikov. To pomeni dobro zvezo med Anglijo in Čechoslovaško. Pred kratkim je bil čechoslovaški zunanji minister dr. Beneš pri Lloyd Georgu v Londonu, ki je med drugim izrekel svoje zadovoljstvo o razmerah v čechoslovaški republiki in zagotovil dr. Beneša simpatiji angleške vlade do čechoslovaške države.

— Nevolja Francozov radi izgube Palestine. Mirovna konferenca je spravišla Palestino pod protektorat Anglije. Doslej ga je imela Francija. Sedaj pa mora Francija to svojo domeno pustiti v korist Angležem. »Journal des Debats« pravi k temu: V Palestini je vladala francosčina, iz franc. šol so izhajali ljudje, ki so obvladali francoski jezik in radi delovali v dahu Francije. Palestina je bila francoska kolonija, prispevajoča k slavi rodne zemlje. Ali poleg moralne je bila velika gospodarska korist. Železnica iz Jafe do Jeruzalema je donosala 15.000 frankov letno na vsak kilometer, pristanišče v Jafi je rastle z dovozom in izvozom francoskim, banke so se množile, kmetijstvo je procvetalo in sploh so prihajali za deželo vedno boljši časi. Ta dežela je sedaj odmaknjena Francozom in pri-maknjena Angležem. Velika nezadovoljnost vlada zbog tega v Franciji: kjer tudi uvidevajo, da bo Anglija odnesla z mirovne konference glavni plen in da pri odnašanju tudi Francozov ne pardonira. Tudi Italija se je nekaj potegovala za protektorat nad Palestino, peljal se je bil tja na italijanski kraljevski ladji celo papeški delegat, a Angleži so molčali, ko je bilo treba govoriti, so pa govorili in želja se jim je izpolnila, kakor se jim izpolnjuje sploh vse želje.

— Kako je v gledališču v sovjetški Rusiji. Pettit, poročevalec »Pettit Parisien« je bil v ruski gledališčni

Dr. V. Rožič:

Gospodstvi zvon.

Vivos voco — Žive kličem, mortuos plango — mrtve objokujem, fulgura frango — strele uničujem.

Koroški Nemci so leta 1917, ko je avstrijska vojna uprava z brezobrazno drznostjo rekrvirirala cerkvene zvonove, javno in uradno proglasili svetu po svojih časopisih, da avstrijska vlada le za to ni vzela velikega gospodstvekega zvona za vojne namene, ker je gospodstvi zvon skupna nacionalna lastnina koroškega ljudstva. (Nationaleigentum des Kärntner Volkes.) Koroški Nemci so se tedaj jako previdno izrazili o latinski pripadnosti gospodstvekega zvona; niso rekli, da je last samo nemškega ljudstva, ampak »koroškega, torej last vseh Korošcev: Slovencev in Nemcev! Koroški Nemci so že leta 1917. slutili, da se bo za gospodstvi zvon še bil hud boj — ne boj, temveč »mesarsko klanjec«. In res! Zgodilo se je. Tudi okoli Gospe Svete je tekla jugoslovanska kri za našo staro pravdo, za Gospodstveko polje! Toda kljub temu, da nam je mirovna konferenca v svojem prvem sklepu — seveda s »pridržkom« lansko leto pripoznala tudi Gospe Sveto z njenim zgodovinskim zvonom, vendar se še danes — po enem letu — nahaja Gospodstveko polje z vojvodskim prestolom v spornem pasu B — v nemški upravi.

Bliza se zgodovinska ura odločitve, oni usodepolni dan, ko bodo »Korošci« sami odločili, kam pripada »Gospodstvi zvon«. Glasovanju v coni A se bliža s trdimi koraki tudi glasovanje v coni B na Gospodstvem polju. Tedaj se bo za vedno odločilo, čigav bo znameniti gospodstvi zvon, jugoslovanski ali nemški?

V prestolici Slovenije — v beli Ljubljani — so sprožili koroški akademiki hvalevredno in pomenljivo misel ustanovitve društva »Gospodstvi Zvon«. Dolgo so že gojili v svojih narodnočuteh srh in dušah to prelopo misel, a si niso prav upali z njo na

dan. Pomenljiv čas in resen položaj, v katerem se nahaja Koroška Slovenija ravno sedaj pas A in B — sta pregnala vse pomisleke in koroški akademiki so sklenili, da ustanove nekako plebiscitno društvo z imenom »Gospodstvi Zvon«. Vsa pripravljala dela in društvena pravila so že končana in so predložila pristojni oblasti v potrjenje in v kratkem se bo vršil ustanovni občni zbor.

Kaj je torej prvi in glavni namen novega društva: »Gospodstvi Zvon«?

Društvo »Gospodstvi Zvon«, ki ni politično in stoji izven strank, ima v prvi vrsti namen zainteresirati širšo (vso) slovensko in jugoslovansko javnost za plebiscit na Koroškem. Pa ne samo za plebiscit, ampak za celo Koroško sploh: za zliko in kanalsko dolino, za njene prebivalce, za njih šege in običaje, za koroško narodno pesem, pokazati celi Jugoslaviji pravno krasoto, lepoto in bogastvo Slovenskega Korotana. Društvo Gospodstvi Zvon bo zlasti zdaj v dobi plebiscita glasno klical iz gospodstvih lin ob zadnji 12. uri po celi Sloveniji — Jugoslaviji z zgoraj omenjenim geslom: vivos voco — mortuos plango — fulgura frango. S predavanji, brošurami, članki, razglednicami, zemljevidi, lepaki, s cvetličnimi dnevi, društvenimi prireditvami, vlogami itd. bo »Gospodstvi Zvon« iz visokih lin klical Slovence — Jugoslavlane na pomoč, na narodnoobrambeno delo za Koroško. Razni govorniki — odlični koroški rojaki, kakor poslanec Grafenauer, poslanec dr. Šavbah, dr. Cemer, dr. Arnež, vseučiliška profesorja dr. Kušej in dr. Rožman, dr. Janežič, dr. Mišič, dr. Kotnik, Špicar, gospa dr. Plekarnikova in drugi bodo prišli na ljudske shode na Kranjsko, Štajersko ter kot domačini živo naslikali sedanost in preteklost na Koroškem. Nastopili bodo tudi koroški kmetijski fantje in dekleta ter tako potegnili cel narod za seboj v plebiscitno valovanje za Koroško.

pre, pa zopet hlastno zapre, mehanično namoči prste v krolinik, se pokriža in izgine v vežo. Voz odropota. Mati se vzdigne na peči, prižge vžgalico in pogleda na uro, zleze s peči in zapre dur. »Šla je. Tako je moralo biti. Odpusti nam grehe naše, o Gospod!« Velej se prebudi, vprašuje, kam je šla žena, kdo je bil zunaj, vzkligne, da je vsemu kraj: »Mati, povejte mi, kam je šla, s kom je šla.« Mati ga miri: »Spat je šla, zaspana je.« Martin nato grozno: »Vzeli ste mi jo, prodali ste mi jo. Z Bogatnom je šla.« Sune mater od sebe in hoče vstati. »Nož ... Nož ... Pade nazaj. Nož mi dajte ...« Mati se skloni k njemu: »Pomiri se, sinok, otrok moj, pomiri se, jutri bo vse dobro ...«

Odslej poljka Bogatin Velej darila, jo oblači v svilu; naposled ji celo prepíše vso imovino, da bo njena, kadar ga zaloti smrt. V tem hira Velej čim dalje bolj in sploh ne more več iz postelje. Veleja pa, ne dovoli, da se je obesila na vrat Bogatnu, ljubezniči tudi z njegovim hlapcem Petrom ter se ponuja vsakomur, ki jo hoče, celo dvema starcema, češ, ker se ji je že vnela kri, naj goci do

kraja; uživati hoče, dokler je še lepa in mlada. Naposled še pregovori Petra, naj o prvi priliki pahne Bogatino čez jez; to bi bila njiju velika skrivnost, ki bi ju zvezala do smrti. Danes, na njen rod, ji prinese Bogatin tista pisma, da bo ona dedinja po njegovi smrti; z vsemi zvijačami da ga je opredila. Zato je potrebno, da ga Peter čimprej strmoglavl čez jez. Potem bi prodala vse, polja, vinarstvo, mlino, pobegnila s Petrom da-leč v tuji svet ter si napravila tih dom, kjer bi srečno živela skupaj. — Bogatin ji res prinese pisma. Pred kočo se goste, Veleja sloni v naročju Bogatinovem. Kar pride iz koče njen mož Martin, bolj podoben mrliču nego živemu človeku. Ponudijo mu kozarec vina, da bi pil na Velejino zdravje. Martin se zagleda predse, vzdigne kozarec in hoče piti. Toda kozarec mu pade iz drhtečih rok. Oči se mu obrnejo, s strahovitim glasom se vzdigne: »Nož ... Nož ...« zgrudi in umre. Veleja, ki se ves čas ni ozirala nanj, poskusi in pogleda obraz se ji izpremeni v grozni radost; vte sklene na prstih in zmagovalno zavliče: »Vdovale!« Igre je konec.

(Dolga prenočnica)

Bojševiki izdajajo vatopnice bresplašno, da bi tako oslepili zapad, kako skrbno za ljudstvo tudi v kulturnem oziru. Ali kako je vse to uboglo Pettit pravi, da to ni nikakoli zabava. V gledališčih je bila masa rastgranih in smrdljivih ljudi. Posadili so ga sicer v ložo, ali spicelj je bil za njim in ga je zasledoval, kamor se je ganil. V loži velikih knezov je sedelo nekoliko semitov, to je višjih boljševikov, katerim je ugačalo na mehkih carskih sedežih sedeti. V »Faust« je pel Saljapin, ali izgubil je svoj lepi glas, kar ni čudo pri sedanjih razmerah, dasi dela vlada pri njem izjemo in mu daje več živila. V »Korsari« je plesala slavna plesalka Balaklava, sedaj obuzana, ker je pretrpela legar. Za baletke, da bi moglo vršiti svoj posel v gledališču, ne velja vlada določbe glede živila. Tako stoji nad splošno in absolutno jednako stoji ljud, kakor jo proglašajo boljševiki, aristokracija baletk. Kdor hoče spoznati laž o ravnopravnosti vseh, ima tukaj zadosten slučaj. Delavci umirajo gladi, v gledališču je ples. Tako je v boljševičkem rajju.

— **Tovarne stoji, delavci brez dela.** Pettit poroča iz boljševičke Rusije v »Pet. Parliamenu« nadalje: Boljševiki govorijo o ogromnem delu, ali v resnici stoji ogromno tovarna brez dela, delavci se samani oziroma okoli, kje bi dobili kakšno delo in kak zaslužek. Skoro nobena železnica ne vozi, izvzemši jako slabo med Moskvo in Petrogradom. Potovanje je strašno. Preko Luga, kjer so bili boljševiki podrli železniški most, je »armada« delavcev postavila ledeni most. Vožnja čez ta most je bila hazard. Na bregu so stali vojaki in

gledali, kdaj se most podere pod visokom. Ker ni dela, dere vse v armado, češ, tam bom dobil vsaj nekaj jesti. Ljudje dobivajo na dan 150 gramov rnega, plesnivega kruha, pomešanega s slamo in drugim rečmi; delavci v tovarnah dobivajo 800 gramov. Kako potem delajo, si je lahko misliti. Da bi se izdelalo vsaj nekaj, so nategnili delavnik na 12 ur. Delo je obvezno, kdor ne dela, je strogo kaznovan. Ker je trgovanje po komunistični teoriji odpravljeno, pogine gladi, kdor ne dobi nakaznice za živila pri sovjetih. Tako so si napravili boljševiki bič za prebivalstvo, ki izmučeno in izgladeno nima moči, da bi se uprlo terorju boljševičkih poglavarjev.

— **Beda v sovjetiki Rusiji še pomnožena.** Pettit piše v »Pet. Parliamenu« o bedi bivših trgovcev, hišnih gospodarjev, uradnikov itd., katerim je boljševizem onemogočil redno življenje. Vidi se tu tuinta prodajalca z drobnimi rečmi, ki ponudi svoje blago v strahu, da bi ga ne zasačili policaji. Ljudje prodajajo ostanke svojih premičnin, hišno opravo in drugo, kar imajo, samo da bi se kako preživeli. Ker jih je jako mnogo, jim je vlada dovolila poseben trg. Strašno jih je pogledati. To so reveži slabotni, ki komaj stoji na nogah, gorje je zapisano v njihova lica. To je trg z ljudsko bedo. Tako so boljševiki mesto da bi odpravili proletarijat, ustvarili novo vrsto proletarijata. Komunisti niso ravno nasprotno od tega, kar uči in kar napoveduje. Tako pa je resnica ta, da se boljševiki boje časopisnega orožja, ker bi kmalu napravilo konec njihovega »raja«.

Spomenica reških italijanskih demokratov Wilsonu.

Italijanska avtonomna demokratska stranka na Reki je poslala 25. maja t. l. Wilsonu spomenico, ki sta jo podpisala v imenu stranke predsednik Ruggero Gottardi in njegov tajnik Oskar Battestini.

Spomenica omenja, kako je bila že od početka mednarodne okupacije pod upravo italijanske Narodne večine na Reki preganjana, a potem uničena svoboda misli, tiska in zborovanja. V mestu so gospodarili in gospodujejo še danes lopovi in špekulanti. Vključ vsem temu pa se je na Reki ustanovila avtonomna demokratska stranka s sedežem na Sušaku. Poleg te pa sta životariše še dve stranki, jugoslovenska in socialistična.

Te tri stranke, ki zastopajo celokupnost volje reškega prebivalstva, so nasprotno vsakemu vmešavanju Italije v reške zadeve. Demokratska in socialistična stranka se protivite priključitvi Reke Jugoslaviji, dotim jugoslovenska raje pristane na absolutno neodvisnost reškega zaliva nego na italijansko intervencijo v katerekoli formi.

Italijanske aneksionistično in Zanellijsko stranko predstavlja neznatna manjšina tujcev in lopovov iz Consiglio Nazionale. Aneksionisti želijo takojšnjo aneksijo Reke po Italiji, Zanellijski pristajajo pa pozneje. Med tem pa je italijanska vlada izbrala onega norega in paraličnega pesnika, da okupira Reko, z druge strani pa podpira Zanellijsko stranko, ki je danes proti D' Annunziju. Istočasno pa se trudi italijanska vlada, da pristaneta Pašič in Trumbić na podlagi prijateljskega sporazuma na italijansko suverenost nad Reko. Vse tri poteze, od katerih ena naj bi imela uspeh, imajo isti cilj: uničenje Reke, da se rešita Trst in Benetke.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 16. junija 1920.

— **Priprave za sprejem regenta.** Dne 14. junija ob 18. uri so se na povabilo sekcijskega svetnika dr. Stareta kot načelnika Pripravljalnega odbora deželne vlade za sprejem prestolonaslednika v Ljubljani zbrali zastopniki skoro vseh narodnih društev in korporacij v dvorani Mestnega doma, kjer jim je sekcijski svetnik dr. Stare pojasnil namen sestanka in jih povabil na čim intenzivnejše sodelovanje pri sprejemu Nj. Visokosti regenta. Prečitan je bil načrt za svečan sprejem in za bivanje prestolonaslednika v Ljubljani. Načelnik Pripravljalnega odbora pa je pripomnil, da deželna vlada doslej še ni prejela službenega obvestila o podrobnostih poseta ter da uradno še ni določen dan prihoda, kakor tudi ne končnoveljavni program raznih prireditev. — Da se Pripravljalnemu odboru deželne vlade za sprejem prestolonaslednika olajša delo, so se sestavili razni pododseki, in sicer: 1. Pododsek za svečani sprejem Nj. Visokosti, in sicer od trenutka, ko stopi s kolodvoza, pa do njegovega prihoda v palačo deželne vlade. Ta pododsek je pod vodstvom mestnega arhitekta gosp. Vurnika, ki je v osebnih zadevah strankam na razpolago vsak dan od 17. do 19. v stavbnem uradu mestnega magistrata, kamor se naslavljajo tudi vsi dopisi in prijave. 2. Pododsek za narodne noše pod vodstvom profesorja Alberta Siča, Mestni licej. 3. Pododsek za narodno veselico pod vodstvom narodnega ženstva, ki bo v ta namen stopilo v stik s merodajnimi činitelji, kakor

zadruge gostilničarjev itd. 4. Tiskovni pododsek pod vodstvom gosp. urednika dr. Šmalca, Tiskovni urad deželne vlade. V tem pododseku sodelujejo zastopniki Tiskovnega in Dopisnega urada deželne vlade. 5. Šolski pododsek pod vodstvom zastopnikov višjega šolskega ter mestnega šolskega sveta. Naloga tega pododseka je organizacija udeležbe šolske mladine in srednješolskega dijaštva ter njih učiteljev in profesorjev na slavnostnem sprejemu. 6. Sestavlja se tudi osek za oklepavo in dekoracijo mesta, čigar vodstvo je poverjeno predsedniku Prvega društva hišnih posestnikov v Ljubljani, višjemu računskemu svetniku gosp. Ivanu Freilihu. — Vrhovno vodstvo za svečani sprejem prestolonaslednika v Ljubljani je prevzel Pripravljalni odbor deželne vlade za Slovenijo za sprejem Nj. Visokosti pod vodstvom sekcijskega svetnika gosp. dr. Leona Stareta, deželna vlada, telefonska številka 20, kamor naj se naslavljajo vse ustne, pisarne in telefonske prijave ter dopisi. — Natančna navodila, končnoveljavni program ter imena zastopnikov, delegatov, voditeljev itd. raznih pododsekov bodo objavljena, čim Pripravljalni odbor dobi uradne podatke o prihodu prestolonaslednika ter o podrobnostih njegovega bivanja v Ljubljani.

— **Poziv narodnim društvom in korporacijam.** Pripravljalni odbor za sprejem Nj. Visokosti prestolonaslednika v Ljubljani ponavlja svojo prošnjo, ki jo je stavil na sestanku zastopnikov narodnih društev in

korporacij v Mestnem domu, naj dotičnim pododsekom čim prej javijo svojo udeležbo, nadalje približno število sodelujočih članov, oziroma oseb, ki prihajajo v poštev pri sprejemu prestolonaslednika, ter vse podatke, ki so potrebni za pregled in razvrstitev posameznih skupin, društev, korporacij itd. Vsi zainteresirani, ki niso zastopani v gori navedenih društvih, naj se obrnejo naravnost na Pripravljalni odbor deželne vlade za sprejem prestolonaslednika, vladna palača, telefon št. 20.

— **Poglavje o salonskih socijalistih** je gosp. Antonu Kristanu neprijetno. Včeraj se je hudo razkorčal v »Napreju«. Proti nepoštenemu boju govori temperamentni gospod minister na razpoloženju. V isti sapi pa imenuje nepošteno stvar, če se kdo, kakor »Slovenski Narod«, potegne za združene slovenske lesne interese proti nevarnemu prodiranju židovskih lesnih špekulantov v naše dežele. Gosp. Kristan je hvala Bogu večkrat drugega mnenja, kakor mi v gospodarskih stvareh. Doslej res ni imel sreče, kadar je v svoji vohravitosti ubiral po tujem svoja pota. Mi jemljemo za enkrat na znanje, da on ni težko bogat. S svojimi prejšnjimi prijatelji okoli »Rdečega Praporja« pa naj se o tem pomeni sam. Kar se tiče vprašanja »nlegovih salonov«, nismo nikdar trdili, da ima salone. Glede salonsocijalistov pa sledeče: salonsocijaliste imenuje pri nas in drugod ljudski glas take socijaliste, ki se v nasprotju z navadnim socijalizmom radi vozijo po železnici v salonskih vozovih, po mestu delajo prah v avtomobilih, ljubijo ugodnosti meščanskega sveta in v nasprotju s strankarsko teorijo nikakor ne zametujejo posesti privatne lastnine. Ker se je gosp. Kristan v svojem včerajšnjem zagovoru milo ozrl po gosp. dr. Tavčarju, mu razodenemo, da gosp. dr. Ivan Tavčar stoji odločno za pošteno in pravično stvar združenih slovenskih lesnih interesov. »Napreju« in njegove grupe pa naj še naprej branijo židovske interese po informacijah ljudi, ki se pred javnostjo zelo boje veljati za bogate.

— **Neverjetne vesti!** Ko so pri nas hoteli cene nekoliko odjenjati, so hitro dovolili izvoz 10.000 prešičev, 4000 vagonov pšenice in 10.000 vagonov koruze. To je bila prva tolažba za kožodere in navijalce cen. Včeraj smo čitali, da je naša vlada zopet dovolila izvoz 1000 volov za Čehoslovaško. Hkratu s temi poročili je pa došla tolažilna vest, da se pri nas v Jugoslaviji, ki na vse strani izvaža blago, dvakrat na teden po leti ne bo smelo klati. Domači konsumentje smo prvič grešni kozel, kadar gre za to, da se vzdržuje nesramne cene v tuzemstvu potom eksporta odvisnega blaga. Drugič pa naj se še odpovemo živinjujemesa ali pa jemo staro in smrdljivo meso zato, da bodo izvozničarji ter njih javni in tihi družabniki z izvažanjem naše živine služili nove povojne dobičke. S konja se da konečno potegniti le enkrat kožo. Tudi mi konsumentje smo sili teh gospodarski modrosti na naše stroške. Čudimo se le, da naši takozvani poslanci tako trdotravnost molče, dasi se v zadnjem času pojavljajo vseh vrst odredb na škodo prebivalstva. Spomnilo le na nezasišano podražitev tobaka, pošte, telegrafa in taks. Že dolgo nismo čuli, da bi se bil kdo naših zastopnikov ganil v našem interesu. Vidimo pa prav mnogo poslancev doma ob času, ko so razprave v parlamentu. Konsumentje, ki bomo v kratkem morda volilci, bi vendar želeli saj malo obzirnosti in zaslonbe!

— **Iz politične službe.** Vlado svetnik Lašič je premeščen od okrajnega glavarstva za ljubljansko okolico k deželni vladi. Poverjenik za notranja dela na razpoloženju Golja je imenovan na merozovo mesto za vodjo okrajnega glavarstva za ljubljansko okolico. Poverjenik za notranja dela prestavlja politične uradnike kot figure na šahovski deski. Ali ima pravico za to? Kaj poreče k temu društvo državnih nameščencev?

— **V vednost in ravnanje.** Svoječasno smo že izjavili, da ne moremo priobčevati v današnjih časih občutnega pomanjkanja papirja članov, ki so že izšli ali naj izhajajo istočasno v drugih listih. Danes smo še napravili izjemo, odslej pa se bomo doslej držali tega načela, ker smatramo to v danih razmerah za nedopustno potratno prostora in papirja.

— **Umri je danes ponoči** gosp. Alojzij Lavrenčič, trnovec v Ljubljani, brat bivšega postolonskega župana gosp. Josipa Lavrenčiča. Pokojnik je bil ugleden, izredno inteligenten trnovec. Poneh h v četrtih ob 17. Blaz mu spomin!

— **Poroči.** Poročil se je ing. g. Pavle Koblar, inšpektor monopolne

uprave v Beogradu z gđ. Anico Knafličevno iz Smartna pri Litiji. — Primari celjske bolnice dr. Ivan Rajš se je poročil z gđ. Miljo Nicoladonjevo. Bilo srečno!

— **Sprejem gošencev v 4. podoficirsko šolo v Zagrebu.** V 4. podoficirsko šolo v Zagrebu se še sprejemajo gošenci do zaključno 20. juna tek. leta. Radi tega se pozivajo vsi oni, ki žele vstopiti v to šolo, da se takoj osebno zglaste pri poveljstvu te šole in sicer najdalje do 20. juna 1920 radi zdravniškega pregleda. Seboj naj prinesejo vse svoje dokumente, ki so bili svojčas označeni v časopisih kot potrebni za sprejem v 4. podoficirsko šolo v Zagrebu. Poveljstvo šole je v volašnici generala grofa Kulmera, Illica šteč. 242.

— **Otvoritev telefonske centralne pri poštnem uradu Žilipolje.** Pri poštnem uradu Žilipolje se je otvorila 1. junija t. l. telefonska centrala s javno govornico za krajevni in medkrajevni telefonski promet.

— **Jugoslovanski olimpijski odbor.** Poročilo o intervenciji delegatov J. O. O. pri centralni vladi v Beogradu: Na konferenci v ministrstvu za socijalno skrbstvo se je sprejelo stališče J. O. O., po katerem je obstoječi J. O. O. edini državni olimpijski odbor. V ta odbor vstopijo zastopniki ministrstev vojne, socijalnega skrbstva, zdravstva, prosvete ter dvojica delegatov Sokolskega Saveza SHS. Po konferenci z g. tajnikom in g. načelnikom ministrstva saobračaja je obljubil g. minister saobračaja, da hoče 1. dovoliti, da se za sportske namene izdajajo polovične vozne karte na vseh važnejših progah države; 2. dovoliti, da posamezna železniška ravateljstva v središčih olimpijskih pododborov priznavajo samostojno popust voznih cen; 3. dovoliti sportnikom, ki se bodo udeležili letošnje olimpijade v Anversu, 75% popust voznih cen. G. ministra za zunanje zadeve delegati niso mogli postiti, ker je odsoten. Tajništvo tega ministrstva je informirano o prošnji J. O. O. za intervencijo radi priznanja pri mednarodnem O. O. Delegati so posetili g. ministra L. Davidoviča, ki se za sport izredno zanima; g. minister je delegate sprejel izredno pristržno, interesiral se je in informiral se je dal o vseh važnih sportnih vprašanjih ter obljubil, da bo v ministrskem svetu deloval na to, da se sportna vprašanja povoljno rešijo. N. V. regent Aleksander je kot pokrovitelj J. O. O. sprejel delegate preds. dr. Bučarja, tajnika dr. Jakovca, odbornika Arandjeloviča dne 20. maja v daljši avdijenci. N. V. regent je pazljivo sledil poročilu delegatov in izrazil željo, da se ga v bodoče o vsakem važnem sportnem vprašanju obvesti s posebnim pismom. N. V. regent zasleduje z izrednim zanimanjem razvoj našega sporta in delegati morejo z veseljem poročati, da ima naš sport in naša mladina v njem res najmočnejšega in najboljšega zaščitnika. — Dr. Fr. Bučar, predsednik, dr. A. Jakovac, tajnik J. O. O.

— **Skupščina invalidske prireditve.** Poročamo, da je bilo na invalidni veselici kosmatega dobička 54.000 K.

— **Predavanja o Koroškem.** Po vsej Sloveniji se nameravajo v kratkem prirediti predavanja o Koroški. Predavanja bodo imela namen informirati našo javnost o resničnem položaju na Koroškem in je globlje zainteresirati zanjo. Predavanja se bodo vršila v sedežih sodniških okrajev. Predavatelji pridejo iz Koroške. Opozorjamo na to vse stranke, vsa društva in korporacije in pričakujemo, da nam pomagajo pri tem delu. Natančnejše bomo poročali še v listih in na lepakih.

— **Vstajenje!** Kdo ne pozna naše Sentvitske dolince, ki zavzema lep del Dolenjske med Ljubljano in Novim mestom? Marsikdo jo ima še v spominu izza vojnega časa, ko je hvalil pridnost našega kmeta, s čigar pridelki je preživljal sebe in svojo obitelj v času skrajnega pomanjkanja! Zallbog se za duševni napredek tega prebivalstva ni nihče sedaj brigal. Zadnji čas pa se je pričelo tudi tu živahno organizatorično delo. V nedeljo, dne 6. junija se je ustanovilo Sokolsko društvo, ki bo skrbelo za napredek ljudstva v vsakem oziru. Jasen razum in telesna moč naj jih privedeta v boljše razmere!

— **Jugozahodno od Celovca** leži v zelenju letovišče in občina Vetrinja, sedaj zadnja železniška postaja za Vrbsko jezero. Leta 1142. je ustanovil tu Sponheimec Bernard cistercijski samostan in ga podaril francoskim redovnikom iz samostana Villers l' Abbaye. Jožef II. je odpravil leta 1789. samostan in ustanovil posvetno župnijo. Samostansko poslopje je preureljeno sedaj v tovarno za suknjo, ki uživa dober sloves. Nekdania samostanska cerkev ima veliko starih spomenikov v stranskih hodnikih, dragocenihi slik, lepo got-

sko kapelo in lep v baročnem slogu izrezljan veliki oltar. Poleg cerkve je velik senčnat park, ki je občinstvu dostopen. V kraju je poštni in brzojavni urad. Od Vrbskega jezera je oddaljen Vetrinja 4 km. V kraju je tudi zdravnik. Od postaje v trg vozi po enkrat na dan avto, in sicer odide s postaje ob 11. uri 20 minut in pride v trg ob 11. uri 28 minut. Iz Vetrinja vozi ob 5. uri 56 minut in pride na postajo ob 6. uri 02 minut. Izleti: na letovišče Planina (Alpe) ½ ure, tam je solidna restavracija, ki ima tudi sobe, prirejene za letoviščarje. Lep razgled na jezero in na Celovec: prijetna, gozdната okolica. K Maferniku ob jezeru ¼ ure. Na Žilipolje 1 uro. Žilipolje je lep razgled po Rožu. Interesentje naj zahtevajo pojasnil glede letovišč po slovenskem Koroškem od Tourist office — Borovlje.

— **Monopolisti uslužbenci.** Na svoji prvi redni letni skupščini monopolističnih uradnikov in uslužbencev so sprejeli soglasno resolucijo, v kateri se ugotavlja bedno gmotno stanje monopolističnega osebja. Od finančnega ministra zahtevajo, da čim prej regulira njih gmotni položaj po najnovejši monopolistični uredbi. Pooblastili so upravo svojega združenja, da pristopi organizaciji Zveze centralnih državnih uradnikov in uslužbencev. To resolucijo je predsednik dostavil vsem merodajnim činiteljem in organizacijam.

— **Slovenski uradniki, poduradniki in uslužbenci bivšega železniškega ravateljstva v Ljubljani,** kakor tudi prometni uslužbenci, dodeljeni hrvaškimi progam, se čutiljo prisliljene zaradi žalostnih življenjskih razmer stopiti pred javnost s temi zahtevami, oziroma pritožbami. Železničarji prosijo in zahtevajo da se takoj in nemudoma posreduje, da se vpostavi bivše ravateljstvo državnih železn. zopet v Ljubljani, ker se je sicer bati, da v nasprotnem slučaju zapusti polovica uslužbenstva svoja mesta in sicer iz tehle razlogov: 1. Stanujoč še vedno po hotelih in gostilniških prenočiščih, tožl večina naših železničarjev radi nesnažnih nehitljeničnih, mrčesa polnih sob, v katerih je prisiljena stanovati. Na privatne sobe ni misliti, kajti ako je slučajno kdo tako srečen, da jo najde, stane 500—800 K mesečno. Da bi se nam nakazala stanovanja, da bi živeli skupno z družinami, to je utopijsko in na to nikdo niti ne misli. 2. Slovensko uslužbenstvo, kateremu je bila usoda tako nemila, da ga je vrgla iz lastnih domov, da mora živeti ločeno od družin, se je naveličalo obljub, da se jim dajo stanovanja, kajti s samimi obljubami brez dejanja se ustvarja samo nezaupanje. 3. Kako nam grede tukaj na roko, dokazuje dejstvo, da imamo službo vse nedelje in praznike, kar je proti službenemu pravilniku, kateri piše, da mora imeti vsak uslužbenec vsako drugo nedeljo prosto. 4. Ako hoče obiskati družino, ali meniat perilo, moraš moledovati in ne samo to, napisiati moraš celo prošnjo in jo kofkovať z 8 K, če prosiš za dopust in potem lahko čakaš, ker ima »vreme« in končno ti dopusta enostavno ne dovolijo. Vpoklicali so nas na Hirvatsko, da pomagamo napraviti red in če so bili že res teh nazorov in tega mnenja, bi nam pač morali biti drugače naklonjeni in nas drugače upoštevati, kajti s takim postopanjem se ne napravi red, ampak le nered in vzajala delomrznost. O ukinitvi dnevnih samstnih uslužbencem nočejo ničesar slišati. Kako naj sames živ v Zagrebu ob plači 1000 K, od katerih mora plačati še hotel 150 kron mesečno, bo vsakemu jasno. Brez približka ob tej hranl ni mogoče nikomur živeti, ker se je ta rapidno skrcila, zlasti ker moramo kuhinjsko osebje plačati iz lastnega žepa. To je tisti red, tisti kaos, tista ironija o kateri so gotovi sanjači tako lepo pripovedovali baške in obljubljali slovenskim železničarjem najmanj poštene domove. Evo Vam jih! Sedaj se stramujejo in se vprašujejo kako popraviti ta nepremišljeni korak, kako zopet priti do reda in pravega koristnega dela. Dnevnične znašajo približno 200.000 K mesečno in to bi se lahko prihranilo, ako bi prejšnje ravateljstvo ostalo v Ljubljani in z njim vred v Sloveniji tudi uslužbenstvo, ki se tu samo zaman trudi napraviti red. Z razpustom ravateljstva pa smo v Sloveniji izgubili svobodo nad prometom in prostro trgovino. Odvisni moramo torej biti od gospodov, kateri bodo, ako bomo kaj zaželeli ali zanerosili, imeli »vremenac«.

— **Državna posredovalnica za delo.** Dela iščejo: pisar, moči (119), trgov, sotrudniki in sotrudnice (112), dinarji in dinarice, natakarji in natakarice, služkinje, kuharice, čipkarice, ključavničarji, predice, žičarji, mlinarji, peki itd. V delo se sprejmejo: služkinje, kuharice, gozdni delavci, hlapci, dekle, poljski delavci, valenci razne stroke, dinarji, mizarji, tesarji, zidarji itd.

Naradžajev dan Sokola I. se vrši v nedeljo, dne 4. julija. Nameravani telovadba naradžaja dne 29. t. m. se je valed prihoda prestolonaslednika regenta in odsotnosti veljave štivila voditeljev, ki se udeležijo vsesokolskega zleta v Pragi, morala preložit na 4. julij. Olanaka javna telovadba se vrši približno septembra. Bratstvo

ter rezervirajo ta dan za poset naraščajočega dneva Sokola I. — Zdravo!

— V št. Vid pri Stični priredi 4. julija t. l. Novomeška Sokolska župa delni župni zlet. Vabimo vsa bratska društva in prijatelje Sokolstva k udeležbi, da v tem večjem številu proslavimo ustanovitve Sokola v kraju, ki je več desetletij bil boj s sovražniki Sokolstva in končno zmagal. S tem krajem je Sokolstvo zavzelo zadnje trdnjavo Dolenjske. Prihitite vsi v to lepo preročeno štiško dolino! Odbor.

— Sokol v Slovenjgradcu priredi v nedeljo 4. julija t. l. javno telovadbo z ljudsko slavnostjo.

Turistika in sport.

Tretja vozna dirka se vsled trajno slabega vremena ne boje vršila v nedeljo 20. t. m., ampak na praznik sv. Petra in Pavla, t. j. v torek dne 29. junija. Ta dan se bodo torej vršile kombinirane vozne in galopne dirke. Propozicije bodo približno iste kakor smo jih že objavili; natančni spored se objavi v najkrajšem času. V njem se bodo priobčila navodila za one konje, ki so bili že prijavljeni za vožno dirko na dan 20. t. m.

— S. K. »Primorje« v Ljubljani naznanja ljubiteljem sporta svojo ustanovitve. Nša nadaljna pojasnila daje predsednik kluba g. Fran Batjeli, trgovca, Stari trg, 28.

— Nogometne tekme 13. junija. Ilirje rez. - Slavija, Zagreb 2:2 (2:1).

— Rezerva Ilirije, obojena z desnim krilom I. moštva tehnično in v skupni igri boljša, telesno neprimerno močnejša Slavija igra preostoro. Oster tempo, Slavija v drugi polovici nekoliko v prednosti. V Iliriji treba pohvalno omeniti posebno desnega halfa in vratarja. Obramba je nasprotno v zelo slabi formi. Koti 6:3 v prid Ilirije. Sodnik g. Hrasti Publike okrog 2000. V Celju na novem igrišču S. V. prvenstvena tekma S. V. Celje - Heria, Maribor 3:3 (2:1). Enakovredna nasprotnika, igra v splošnem fair, tempo počasen. Dober zlasti Planko v голу Celjanov. Koti 3:6. Sodnik g. Fink. Publike ok. 500. — Predigra: Svoboda, Celje - Heria II., Maribor 1:4.

— »Sport« bo imel novooznanemu ilustrovanemu tedniku, ki ga počne še ta mesec izdajati sportna zveza »Ljubljana«. Prinašal bo poročila in slike o vseh sportnih dogodkih po domovini in iz tujine skrbno, skrbno izbrano gradivo o stanju posamičnih panog sporta. Vrhutega bo prinašal članke o sportu v splošnem, strokovne in poljudne, pospeševal bo turistic in bo obenem glasilo Generalnega komisiarjate za tujski promet v Sloveniji. Obsegal bo po vsebini vse sportne panoge. Sestava uredništva in sodelavcev namči za popoln uspeh lista, kajti najboljše naši sportniki bodo delovali pri njem. Namen lista je, pospeševati razvoj sporta med Slovenci, dvigniti število sportnikov in sportnih organizacij in podatke o sportu. Ker bo »Sport« edini sportni list med Slovenci, bo tudi zaenot popoln pregled o našem položaju in zmoglostih na sportnem polju, vabimo tedaj vse sportnike in prijatelje sporta, da se ali naroče na list. (Cena v naročnini K 4, v prodaji K 5), ali pa da sporoče sportni zvezi, Copena, 19, II. nadst. svoj vsil naslov, da jim zamoremo vpisati list na ogled. — Dolžnost vseh sportnikov pa je, da vneto zbirajo naročnike za svoje prvo glasilo in da pomagajo s tem izdajateljem bolj in bolj povzdigniti list.

Kolesarska dirka kluba K. t. m. »Ilirije« na progi Ljubljana Vrhnikar-demarkacijska linija in nazaj, 47 km se je vršila ob jako živahni udeležbi tekmovalcev, kakor tudi publike. Vozilo se je v dveh oddelkih: s težkimi in lahkiimi kolesi. Startna lista je obsegala 21 dirkačev, med njimi zopet nekaj novih tekmecev. Start je bil ob pol 3. popoldne na Tržaški cesti. Kot starter je fungiral g. major Jaklič. Prvi je odpejal

oddelek s težkimi kolesi, 15 minut pozneje oddelek z lahkiimi. Kmalu se je razvil živahen boj, v kojem je posebno dobro vstrajala težka skupina, koje prvaki so izvrstno vozili in ostali do obrata na vodstvu. Lahka skupina se je istotako dobro držala, vendar je imela smolo. Ze pri Borevnici je imel Rebolj defekt, Bevc v Vrhniškem klancu in Šiškovič je v istem klancu padel in se poškodoval, vozil pa je kljub temu dalje. Na vodstvu tega oddelka sta ostala Deržaj in Babnik. Ob ¼ na 5. se je vrnil g. major Jaklič s proge in naznanil prihod prvih težke skupine. Bila sta Perdan in Zanoškar, a je slednji prvega pred ciljem prehitel za dolžino kolesa in prejel prvi cilj. Vozil je 1 uro 47 minut 25 ¼ sek. 50 sek. za prvima je prišel Bar Vinko kot tretji na cilj. Za njim sta bila že prva od lahke skupine Deržaj in Babnik, od kojih se je Deržaj krasno odtrgal Baubniku in prišel prvi. Vozil je 1 uro 36 min. 45 sek., kar bi odgovarjalo natančno 30 km tempu. 45 sekund za njim je prišel Babnik kot drugi, 2 minuti za njim Solar kot tretji. Četrti je prišel Stard, peti Stopar, šesti Šiškovič, sedmi Rebolj, od težke skupine pa četrti Bar Fr., peti Gruntar, šesti Bar Jul., sedmi Porenta. Dirka je jako lepo izpadla, hitrostni čas, ki je bil dosežen, je brezdvomno najboljši in posebno težka skupina, ki je vozila z navadnimi kolesi, je pokazala, da ima izvrstne tekmovalce. Na cilju in na progi je vladal vzoren red, osobito na Vrhniku in v Vrhniškem klancu je vojaštvo krasno zasedlo progo.

— Ljubljanski nogometni podsavez. Iz kazenskega odbora: Hobacher H. (Herta) je izključen za vedno od igranja tekem v vseh klubih JNS. vsled težkega prestopa napram saveznemu sodniku Picku. — Axmannu V. (Herta) se prepove tekmoovati do 31. decembra 1920 vsled opetovanega nesportnega ravnanja pri tekmi 7. marca proti »Rapduc«. — Bregar Alojzij (Slovan) in Kodala Henrik (SV. Celje) se kaznujeta vsled nesportnega obnašanja pri tekmi 23. maja s strogim ukorom. — »Herta«, Maribor, je dobila ukor, ker je hotela nastopiti z neprijavljenim igralcem F. Ferkom. — Klubi se ponovno opozarjajo, da je strogo prepovedano nastopiti z neprijavljenimi ali tujimi igralci. Klubi so tudi dolžni vsako tekmo podsavezu pravočasno prijaviti. k

Društvene vesti in prireditve.

— Orednja zveza javnih nameščenec in vpokojencev ima najmo sejo širšega odbora danes, 16. t. m. ob 20. uri v običajnem lokalu. Dnevni red: Udeležba Zveze pri regentovem sprejemu. Vsi!

— Skupina uredništva denarnih zavodov ima v petek dne 18. t. m. ob 8. uri zvečer v verandi, oziroma restavraciji Uniona svoj redni občni zbor, ki bo sklepčen ob vsakem številu udeležencev. Tovariši in tovarišice, udeležite se polnoštevno.

— »Odbor Primork« ima sestanek v petek 18. t. m. zvečer ob 20. v »nemški sobi« kavarni »Zvezda«. Vabijo se tudi vse druge Primorke, ki imajo veselje do narodnega dela. Pridete v velikem številu, ker je sestanek važen! Predsedstvo.

— Ponovni sestanek pripravljalnega odbora za cvetlična dneva za Korosko, ki se priredita v soboto 19. in ned. 20. t. m., se vrši v četrtek 17. t. m. ob 5. pop. v mag. dvorani. Na ta sestanek toplo vabimo brez razlike vse, ki čutijo za naše bedne Koroske brate. Spored obeh cvetličnih dni obeta biti zelo zanimiv. Slovenci, Slovenke! V tužnem Korotanu dvanajst ura bje. Hitimo in rešimo, kar se še rešiti da!

Jugoslovenska Matica. Ustanovni občni zbor podružnice Jugoslovenske Matice za Ljubljano se vrši v nedeljo, dne 20. t. m. ob 10. popoldne v veliki dvorani Narodnega doma s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednika pripravljalnega odbora.

2. Poročilo pripravljalnega odbora. 3. Volitev odbora. 4. Sklepnosti. Pripravljalni odbor Jugoslovenske Matice.

— Društvo Pravnik. Glavna skupščina se vrši dne 26. t. m. ob 5. uri popoldne v sodni palači, sobi št. 79. Dnevni red po § 9 pravil: poročila odbora, volitve, preuredba pravil.

— »Slovensko telovadno društvo« v Ljubljani. Svoječasno smo že poročali, da je konstituiralo naše društvo ramske sportne odseke, da omogočimo tudi ženski mladini, da se razvedri in spopolni na sportnem polju. V to svrhu nameravamo urediti predvsem lepo sportno igrišče osiroma velikišče. Po našem načrtu bo obsegalo isto tenis - prostore, hockey - igrišče, tekališča za trajen tek in tek z zaprekami ter odprto zračno telovadnico. Nekateri odseki prično delovati še to sezono. Ker je danes vsaka naprava svezana z ogromnimi stroški, rabi tudi naše društvo denarja in zopet denarja. Za kresni večer pripravljamo v hotelu Tivoli koncert z izbranim sporedom v prid društvu in sportnim odsekom. Pričakujemo, da naše občinstvo ne zamudi prilike položiti svoj prvi obnos, da obogati našo prestolico z modernim sportnim igriščem. Odbor.

— Ljubljanske prostovoljno gasilno in reševalno društvo praznuje v dneih 17., 18. in 19. julija svojo 50letnico, s katero je zvezan tudi občni zbor »Jugoslovenske gasilne zveze« v Ljubljani. V soboto dne 17. julija ob 15. uri predstvena in odborova seja »Jugoslovenske gasilne zveze« v Ljubljani v pisarni Ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva v Mestnem domu; sprejemanje gostov na kolidvorih in odkazovanje prenočišč; ob 20. uri koncert vojaške godbe v hotelu Union. Vstopnina za osebo 10 K, gasilci v kroju 5 K. — V nedeljo dne 18. julija: ob pol 9. uri dopoldne slavnostno zborovanje Ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva v Mestnem domu; ob pol 10. uri dopoldne nastop društev na Vodnikovem trgu in potem odhod k sv. maši ter spredov po mestu; ob pol 12. uri občni zbor Jugoslovenske gasilne zveze Ljubljana in manifestacijsko zborovanje v veliki dvorani Mestnega doma; ob 13. uri skupni obed; ob 16. uri ljudska veselica na vrtu hotela Union. Vstopnina k ljudski veselici v hotelu Union za osebo 12 K, za gasilce v kroju 6 K. Preplačila se z ozirom na dobrodelni namen hvaloslojno sprejemajo. V ponedeljek dne 19. julija: ob 8. dopoldne predstvena seja Jugoslovenske gasilne zveze Ljubljana skupno s hrvatskimi in srbskimi zastopniki radi ustanovitve Jugoslovenskega vatrogasnega saveza; izlet v okolico. — Da bo razvrstitev mogoča, se bratska društva prosijo, da naznajo število odposlanih tovarišev Ljubljanskemu prostovoljnemu gasilnemu in reševalnemu društvu vsaj do 5. julija t. l. Obenem naj se naznajo število onih članov, ki želijo skupnega prenočišča in število onih, ki se udeležijo skupnih obedov. Oprava: čepica, brez pasu in brez sekirice. Pri ljudski veselici bodo poleg vojaške godbe dravke divizije pod vodstvom kapelnika dr. Čerina sodelovala ljubljanska pevaka društva. Prebitek slavnosti je namenjen vdovam in sirotam dne 4. maja t. l. pri ognju na glavnem kolidvoru ponesrečenih gasilcev.

— Veselični odsek Splošne organizacije vojnih invalidov za Slovenijo v Ljubljani izraža tem potom najprisrčnejšo zahvalo vsem onim, ki so s svojimi gmočnimi in moralnimi žrtvami pomagali, da je vrtna veselica dne 2. tm. v hotelu Tivoli v vsakem oziru tako razveselljivo uspela. Predvsem se pa zahvaljujemo našemu preljubnemu g. generalu Smiljanoviču, ki nas je kot pokrovitelja prireditve v svoji naklonjenosti vsestransko blagotno podpiral, in vrtilim ljubljanskim narodnim damam,

ki so nam pod spretnim vodstvom gospe dr. Tavčarjeve do skrajnosti poskrbovalno nudile svojo pomoč. Preskrbna hvala Vam vsem, ki ste kakorkoli dokazali, da uživate Vaše simpatije tudi najbednejši med bednimi — vojni invalidi.

Darila.

Upravištvu našega lista so poslali:

za Ciril in Metodovo družbo: 22 K, zbrali dve ljubljanski družini in gostilničar v gostilni Novak pod Golovcem, in rodbina Knez 30 K v počestčenje spomina umrlega g. J. Martinčiča; skupaj 52 kron;

za rodbino Žargi: prostovoljno gasilno društvo Slov. Gradec 568 K 50 v, zbirka tamošnjega meščanstva;

za rodbino Levce: prostovoljno gasilno društvo Slov. Gradec 568 K 50 v, zbirka tamošnjega meščanstva.

Darila. Upravištvu našega lista so poslali: za oslepele slovenske vojaške dr. Alojzjaj Kraut v Kamniku K 50 plačala Marija Kladičnik vled poravnave z Josipino Hudobilnik; G. Rajko Lukman v Ljubljani K 200 mesto venca na krsto Franu Khamu in g. Janko Klemenčič na Bledu K 171 nabral na ženitovanju g. Valentina Zupana, na Kuplevniku pri Bledu dne 12. maja letos. Skupaj K 421. Za Jugoslovensko matico, g. dr. Fran Ivanetič, odvratnik v Novem mestu K 50 iz poravnave v kazenskih U 142/20, U 144/20 in U 181/20 okr. sodišča in g. Rudolf Skul, gostilničar pri Amerikancu, tu K 100, katere je izvalil navdušenim gostom z zvoki harmonike in dobrim vinčkom. Skupaj 150 K. Srčna hvala!

Raznošterosti.

• Okredena grobnica Goetheja in Schillerja. Dosele neznani vlomilci so v lomili v noči pretečenega tedna od petka na soboto v knežjo grobnico v Weimarju ter pokradli s rakev Goetheja in Schillerja ter drugih knezov zlate in srebrne lavorjeve vence.

• Kako se je doslej obnesla »prohibicija« v Ameriki. Apostoli vode so prerokovali, da se naseli raj na zemlji, ko pride prepoved točenja alkoholnih pijač. Prišla je prepoved in kako je sedaj? »Am. Dom.« pravi, da je policija v Clevelandu letos aretirala že 150 oseb več kot takrat v isti dobi, ko so se točile pijače neovirano. Na sodnji pa imajo s pijanimi in prestopniki prohibicije toliko opravila, da so morali pomnožiti sodnijske oboje. Kar po sto ljudi je pozvanih na dan, ker so se kaj pregreli proti prohibiciji.

• 5000 novih poslopij v Clevelandu. Tekom letošnjega poletja sezidajo v Clevelandu 5000 novih poslopij. Ustanovljena je v to svrhu organizacija, ki začne takoj z delom. Hiše bodo priproste pa udobne, namenjene delavcem, ki jih kupijo za zmerno ceno. Trgovska zbornica, razna finančna podjetja in razni klubi založe potrebni denar, da se začne zidanje takoj.

• V kako svrhe služi Madžarom zdravniška veča. Cigan Geza Nemes je imel biti ustreljen. Strašno se je bal cigan. Noč in dan je trepetal. Izvedel je za to asistent na kliniki za živčne bolezni, žel k ciganu, ga hipnotiziral, mu sugeriral, da je clovek, 30 let starejši, in da je naveličan življenja. Cigan je šel na to čisto miren na morišče, kjer je bil ustreljen.

• 6000 let staro drevo. V kraju Santa Maria del Tuel v Južni Ameriki je na tamkajšnjem pokopališču cipresa, o kateri se trdi, da je začela rasti 3000 let pred Kristom, ko je v Egiptu vladal kralj Menes. To je baje najstarejši živi organizem na svetu. Cipresa cvete vsako leto kakor pred 50 stoletji.

• Stare ameriško pleme izumira. Tako pravijo ameriški statistiki in raziskovalci. Profesor dr. Hewes je izra-

čunal, da ameriška družina iz starega ameriškega zaroda tekem dveh generacij ne bo imela več potomcev. Raziskovalci pa so prišli tudi do tega čudnega zaključka, da bi imele Zjedinjene države danes več prebivalstva, ako bi bilo nehalo priseljevanje leta 1820. Priseljevanje ima baje za posledico osušenje vseh višjih vrst prebivalstva v socialnem in ekonomskem oziru. Nasprotniki pa pravijo: poglejte Avstralijo, kjer je na tako velikanskem ozemlju komaj pet milijonov ljudi in dežela ne trpi na priseljevanju.

• Boj proti »prohibiciji« v Ameriki. Iz Albany poročajo, da je senat države Newyork sprejel postavbo za točenje dva in tri četrti odstotnega piva. Država Newyork se je tako postavila proti »prohibiciji«. Ali ako stopi zakon v veljavo ali ne, bo določilo najvišje sodišče, ki poda izjavo, ali imajo posemzne države sploh pravico spreminjati prohibicijski zakon.

• Ameriški tobak prefin za španski okus. Zastopniki družbe v Madridu, ki ima tobačni monopol na Španskem, so izjavili ameriški vladi na njeno ponudbo, da je ameriški tobak prefin za španski okus. Španci da so vajeni slabšega in močnejšega tobaka kakor je ameriški. Ona družba pa je najbrže vajena večjega dobička, kakor ga je nudil ameriški tobak.

• Preveč učiteljev imajo v Nemški Avstriji. Toliko je brezposelnih, da je bila vlada prisiljena ustaviti sprejemanje na učiteljska. V prvem in drugem tečaju na učiteljskih ne sme biti nad 20 učencev.

Repertoir Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

Sreda, 16. junija Dvobo. Abonnement E.

Četrtek, 17. junija Veleja Abonnement C.

Petek, 18. junija zaprta.

Sobota, 19. junija Ljubosumje. Abonm. B.

Opera:

Sreda, 16. junija Vesele žene Windsorske. Izv. abonm. Gostuje g. Nikola Zec, basist državne opere na Dunaju.

Četrtek, 17. junija Vesele žene Windsorske. Izv. abonm. Gostuje gosp. Nikola Zec, basist državne opere na Dunaju.

Petek, 18. junija II Trovatore. Abonm. B.

Sobota, 19. junija Jevgenij Onjegin. Abonem. E.

Nedelja, 20. junija Vesele žene Windsorske. Abonm. A.

Aprovizacija.

• Prekajene svinjske glave, parklje i. dr. bo prodajala Vnovčevalnica na prosti stojnici v Šolskem dvoredu dokler bo blaga v zalogi vsak popoldan od 2. do 5. ure. Cena prekanjen glavam je 18 K kg, parklji i. dr. pa stanejo 12 K 1 kg.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslavšek.
Odgovorni urednik:
Božidar Vodeb.

Ste preveč občutljivi za mrzli zrak? Vsakovrstne bolečine se takoj pojavljajo? Slabost? Oj, kako tu ublažujejo bolečine in utrjujejo telo masaže s Fellerjevimi pravimi Elza - fluidom! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 36 K.

Potrebovali bi odvajajoče, želodce okrepčujoče sredstvo? Poslužite se le Fellerjevimi pravimi Elza - kroglic, 6 škatlic 18 K. Omot in poština posebej, a nalceneje. — Eugen V. Feller, vatska.

Gospodinja, zmožna slovensčine, nemščine, ržine in nekoliko hrvaščine, išče službo kot vargosteljica k 2 ali 3 otrokom v Zagreb ali v Beograd. Ponudbe pod »Vargosteljica 229/4338« na upravništvo »Slovenskega Naroda«.

Uradniška menza v Ljubljani (arena Narodnega doma) oddaja velike množine pomij in jedilnih odpadkov proti primerni odkupnini. Ponudbe na uradniško menzo od 14. ure naprej. Sprejme se istotam vsajenka v kuhinjo. 4352

Proda se stenska ura, starinska slika, nočna posoda za bolnike. Spodnja šiška, Nova ulica št. 108. 4339

Delnice strojnih tovarn in livarn

prodajam do 20. t. m. po izredni ugodni ceni K 1.108.—. Ponudbe pod »Izredna cena 4334« na upr. Slov. Naroda. 4334

Proda se njiva na Dolenjskem v obsegu 1 ha, 57 a, 80 m² pripravna za stavbišni ali za lesni prostor. Leži tik ob državni cesti, oddaljena približno 2 minuti od kolodvoza. Cena po dogovoru. Naslov pove upravništvo Slov. Naroda. 4318

Proda se dobro ohranjen gramofon s ploščami in nekaj čevljev in oblek. Naslov v upr. Slov. Nar. 4353

Mač uradnik iste mesečno sobo

za juli s hrano ali brez hrane. Ponudbe pod: »Juli 4347« na upravn. Slov. Naroda. 4347

Proda se več skoraj nove obleke za spodo, vrtna jopica za 14 letno dekle, nekaj moških klobukov št. 57, nekaj mlajših evraščnikov št. 43 in 44 in 2 para čevljev št. 39 in 37. Izve se Gornjovo ul. št. 3, II. nadst. levo. 4341

Vila naprodaj v Mariboru, Temanova ul. 7. Ponudbe s priloženo poštino za odgovor, na J. F. K. Sv. Barbara v Baložah pri Ptaju. 4335

Pisalni stroj »Oliver« v najboljšem stanju se prodaja.

Na ogled je pri trdiki H. Šutner, Mestni trg. 4355

Starši vret za oglje večjo množino kupim. Ponudbe na Franc Dolac, Icaas industrija, Škofja Loka. 4208

Išče se za takojšnjo dobavo v vsaki množini: gumovih oklad, svinčeno belilo, barvov snižat, črt, smalt, glitosa nam. čim. — Cenjene ponudbe z navedbo cene in množine pod »Barvo in Anestno ekspedicije Al. Matelič, Ljubljana. 4350

Uradski pomočnik se proti dobremu plačilu takoj sprejme.

Ponudbe na upravništvo Slov. Naroda pod »Urar 4319«.

Večja množina bukovega oglja

se prodaja franko vagon. Ponudbe z navedbo cen na poštni predal 103. 4294

Veliko stavbišče ob železnici se prodaja. Vprašati: Franciškanca ulica 4/II. dezo. 4340

Knjigovodja samostojen, bilance zmožen, žen in povsem znanjiv, ki je zmožen slovenskega in nemškega jezika, se išče za takojšnji nastop. — Prednost imajo državljani Jugoslavije posebno oni, ki so na elektrotehničnem polju kot knjigovodje že delovali. Mestno elektrifno podjetje v Mariboru. 4221

Brez posebnega naznanila.

Mestni pogrebni zavod.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskrenoljubljeni soprog in dobri oče, brat, stric, svak in zet, gospod

Alojz Lavrenčič

trgovec v Ljubljani

danes o polnoči po dolgi zavrtni bolezni nepričakovano preminul.

Pogreb nepozabnega se vrši v četrtek, dne 17. t. m. ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Franciškanca ulica 10 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 16. junija 1920.

Milica Lavrenčič, roj. Verbič, soproga. Andreja in Franke Lavrenčič, hčerki.

Zahvala.

Za sočustvanje ob boleznih in smrti našega ljubljanskega soproga, očeta, starega očeta, gospoda

JOSIP OVČJAKA

za poklonjeno krasno cvetje in častno sprejeto na njegovi zadnji poti izrekamo vsem, posebno št. duhovščini, gasilnemu društvu in obrtni zadrugi najiskrenejšo zahvalo.

KRANJ, dne 14. junija 1920.

Zahvalni ostali.

Naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem pretužno vest, da je naš nad vse iskreno ljubljani sinček

OTON

v nežni dobi 6. let po težki bolezni 14. t. m. ob 10. v deželni bolnici mirno preminul.

Rahla naj mu bode zemljica!

Globoko obžalovan od svojih staršev Jakob in Fani Blažnik in sestrico Olga.

Ljubljana, dne 15. junija 1920.

2 fot. aparata 9x12 se prodaja na Sv. Petra nasipu 59/p. 4332

Sodarske pomočnice ter vajence sprejme **Frano Replj**, sodarski mojster, Ljubljana, Kolesarska ul. 18. (Trnovo). 4354

Več donalcev jedil z dobrimi spričevanji se sprejme za takoj v stalno službo. Pismene ponudbe pod „natakar/4322“ na uprav. Slov. Naroda. 4322

Več tesarjev se sprejme takoj v trajno delo. **Anton Steiner**, Jeranova ul. 11, Ljubljana. 3277

Več starih oken in vrat je na prodaj. Ogledajo se lahko vsak dan od 2. do 3. popoldne pri Florjancih, Trnavska 4338

Prodajam pianino preigran, popolnoma nepokvarjen, črne barve, ameriškega sistema. Cenjene ponudbe pod „Pianino 4290“ na upravništvu Slov. Naroda. 4290

Gumi za cepljenje trt, cevi za škroplilnice, plašči in cevi za kolesa, ventilne cevi, gumijevo raztopilo itd. se najceneje kupi pri tvrdki **Ign. Volk**, Ljubljana. 3868

1500 K nagrade dobi, kdor mi preloži kakor hitro mogoče stanovanje (2-3 sobe in kuhinjo) z električno razsvetljavo. B. P. Inženirski referat Dravske divizije, Ljubljana. 4317

Prodajo se 3 sodi iz trdega lesa, dobro ohranjeni, s prijetnim vinskim duhom, v skupni množini 4100 l. Naslov pove Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5. 4314

Prodaj se nova narodna noša s pečo, pletena garnitura za vrt in moško kolo predvino jako fino ohranjeno z novo pnevmatik. Vpraša se vsaki dan od 2. do 3. Knafljeva ulica 7, I. nadstropje desno. 4362

Gg. trgovcema i Industrijalcima javljam da sam v najlepši najvišji ulici Sarajeva otvorio agenturnu i komisionalnu trgovinu na veliko te se preporučujem za vse trg. poslove kao i za zastupstva i posredovanja. Spoštovanjem **Miloš Pudaric**, Kralja Petra ulica Sarajevo. 4300

NAGRADE K 10.000.— (desettisoč kron)

Izplačam onemu, kdor mi priporoči, da dobim nazaj jermen, ki mi je bil ukraden v noči od 9. na 10. junija t. l. s parnega stroja v moji tovarni v Metelkovi ul. št. 4. Jermen je 21-30 m dolg in 40 cm širok, zlepljen (brez šiva) specialne strojbe. Če se ga prereže, je znotraj oranžasto rumen. **Ivan Šiška**, tovarna parketov in parna žaga, Ljubljana, Metelkova ulica 4. 4345

Otroški voziček, dobro ohranjen, s streho, je na prodaj. Židovska steza 4/ml. 4340

Zagananje drv z motorjem po niski ceni in točni postrežbi priporoča **Antea Pacihar**, Poljanški nasip 22, I. nadst. 4346

Dekoracijski divan, dobro ohranjen, z zelenim plišem in sobno kredenco kupim. Cenjene ponudbe pod: „Divan 4343“ na upravništvu Slov. Naroda. 4343

Prodajam 4 dobro ohranjena kolesa, z novo pnevmatiko, 20 kg volne, mesarske nože s 6 klinjami za sekanje mesa in 1000 m električne žice. **Iga. Paternoster**, St. Jakob ob Savi. 4328

Naprodaj je posestvo tik Ljubljane, vsako obrt ali industrijo. Naslov se poziva pri Val. Battelino v Rožni dolini 289, Ljubljana. 4231

Trstje za strope izdeluje in prodaja na debelo in drobno m² po K 4-80 pri večjih naročilih znaten popust **Steiner Anton**, Ljubljana, Jeranova ulica 13, Trnovo. 4256

ROMAN cement

najbolje kakovosti naprodaj „AVA“ cementarna, Laško SHS.

ANILINSKE BARVE za volno pavolo in svilo

nemški fabrikat, uporabljive s kislino in brez nje, zavite v kartonih po 1 in 2 1/2 kg nudi s skladišča „Patria“ zadruga za kemične potrebščine, Zagreb, Preradovičeva ul. 12. Telefon: 16-91. Naslov za brzojave: „Kropatria-Zagreb“. Zahtevajte cenovnik in vzorce.

Brošura „Pod novim orlom“ je izšla v ponatisu. — Dobi se v „Narodni knjigarni“ v Ljubljani, Prešernova ulica 7. Cena s poštnino K 15.—. — Naročila se rešujejo le proti pošiljavi zneska vnaprej ali po povzetju.

CELESTIAS Jugoslavensko odpremiško dion. društvo. Telefon 6-45 **ZAGREB** Jlica br. 82. Podružnice: ZEMUN, SARAJEVO, MARIBOR, WIEN, LGonzagag. 16. Jspostava: PRAG, Dlouhá tr. 41. **prima** sve zbirne i vagonse pošiljke na otpremu iz Njem. Austrije, Čehoslovačke sa vlastitim pratiocima. Carinsko posredovanje. Stručno osarinenje. Bavi se isključivo transportnim i odpremiškim poslovima. Posebni odio za ispitivanje tovarnih listova.

Na prodaj. Zlati Trikotnik 6x, volitna črna, omara za knjige. Pošiljke se Karlova cesta 12, parter. 4279

Na se žaga, peščenjen, dobro izravnjen, je za vencijski jermen za takojšnji nastop. Ponudbe na Ivan Dobler, parter žaga, Metelkova. 4310

Prvovrstna jarka komad po K 1-20, plavači (Schwimmer) po 50 vin, nudi **Em. Šupanc** v Registru 3794

Kina železnata vino lekarja Piccolija v Ljubljani, Dusanjska cesta, krepla malokrvne, nerazvne, oslabele odrasle in otroke. Naročila proti povzetju. 10800

Sylikat cement poboljšani Roman t. j. cement za mešanje Portlanda. Pocujeje Portland-cement. Prodaja iz tvornice: „AVA“ cementarna, Laško SHS.

ORODJE (ALAT) priporoča **Odon Koutny** Ljubljana, Kolodvorska 37. Telefon šte. 460.

Cene padle. Vsled padca tujih valut izvrstna francoska angleška italijanska kolesna

pnevmatika gladka in gorska v ceni znatno znižana **J. GOREC**, Gosposvetska cesta št. 14.

Angleško blago za žakete, smoking obleke, hlače in perila na priporočilo

A. Rolina, Aleksandrova 3.

Zaloga novih raznovrstnih dvokolesnih pnevmatik, posebej plašč, vrstna žrva in vsakevrstni deli za dvokolesa in razni stroji. Vzamejo se tudi stara dvokolesa in stroji v račun.

F. R. trgovina z raznimi stroji Ljubljana, Stari trg št. 28.

Pozor! Pozor!

Traži se jedan majstor specialista za varanje (švasovanje) delova od aluminijuma — te koji će biti dobro nagradjeni. Ponude slati ili lično se javiti **A. E. Biron Dra Bogojevića** Beograd, Kosmajeka 16, pod šifrom: „Aluminijum“.

Preša za zarezano (utorno) opeko

(Presalz) in za vrhno opeko, z največjo tvorilno sposobnostjo. Fabrikat Raubiček, Praha, prodaja:

„AVA“ cementarna, Laško SHS.

„ADRIJA“

Mirodilnica in zaloga fotografskih aparatov ter potrebščin.

Ljubljana, Šelenburgova ul. 5.

Barvila za oblike „TEKLA“. Praln praški. Čistila za slamnike „STROBIN“. Nadomestilo tobaka. Nadomestilo toaletnega mila. „ROZNI PRAŠEK“ najboljšje sredstvo za negovanje polti. Preizkušeno dobra sredstva proti moljem. — Parfimi in dišave. Sredstva za konzerviranje jajc. — Koncesionirana zaloga strupovi. Naročite si in berite

Proda se blago za moško obleko, obročki vozniček in beli mlaki čevlji št. 38 po niski ceni. Naslov v upravništvu. 4348

Dražba

dobro ohranjenega otroškega, ženskega in moškega perila in oblek bo v četrtek, 17. t. m. ob 3 pop. v mestni zastavljalnici.

Kapitalistom

kateri se zanimajo zidanje tovarnen se nudi prilika, kupiti cca. 4 orale zemljišča ob železniški progi na Teznu pri Mariboru. Istotam je na prodaj več polja. Poizvedbe pri **G. Wuzniku**. 4359

Papir za cigarete.

Abadie, Samum, Golub, Ottoman. Vsa kovrsne stročnice. Pečatni vosek in kopirni svinčniki na debelo.

„Uranus“ papirnica Ljubljana, Mestni trg 11.

Trapistovski sir

v hlebih po 1 1/2 kg.

Groyerski sir

v hlebih po 8—10 kg nudi za prodaj

Parna mlekarja Nova Gradiska (Slavonija).

CLIO:

boja (barva) za tkanine

Glavno zastupstvo za Jugoslavijo

Oskar Fuchs i drug

Telefon 11-38.

Zagreb, Vlaška ulica 59

Uglaševanje in popraviljanje klavirjev tudi na dečeli. **Feliks Fovše**, uglaševalec klavirjev, Ljubljana, Trnavska cesta št. 43. 4082

G. F. Jurásek

uglaševalec glasovirjev in trgovac z glasbili

Ljubljana, Wolfova ul. 12

Portland cement

naprodaj po predbeležbi nabave

„AVA“ cementarna Laško SHS.

Nudim vsakovrstne živilne potrebščine **Gjorgje Grujić** Beograd, Miletićina ul. 15.

Mestni stavbnik **Ivan Bricelj**

stavbno podjetje, tehnična pisarna, Ljubljana, Slomškova ulica št. 19, nasproti mest. elektrarne, se priporoča za vsa stavbna dela, napravo načrtov in proračunov. Delo solidno, cene zmerne in najboljši kvalificirani delavci.

Za cementne tvornice

i. t. d. mlina na kroglo z največjo tvorilno sposobnostjo prodaja:

„AVA“ cementarna, Laško SHS.

Jadransko hotelsko in kupališno dion. društvo

Sušak-Reka, Zvonimirova ulica šte. 102.

Lastnik sledečih hotelov in sanatorijev:

Hotel Pension „**SPERANZA**“ „**IMPERIAL**“ Opatja.

Hotel-Pension in morskopališče „**URIN**“ Sela-hla. Telefon interurb. 2-14.

Hotel-Pension in morskopališče „**JADRAN**“ Bakar.

Sanatorij in veliko morskopališče „**TERAPIJA**“ Crikvenica.

Palace-Hotel „**MIRAMARE**“ Crikvenica. Telefon interurb. 11.

Hotel-Pension „**SAN-MARINO**“ Novi Vinodolski. Tel. interurb. 5.

Hotel-Pension in velikomorskopališče „**LISANJ**“ Novi Vinodolski

Vsi hoteli in sanatoriji so najmoderneje z vsem komfortom urejeni. — Oskrba izvrstna. — Otvorjeni skozi celo leto. — Vse naročbe prejema in daje pojasnila za Crikvenico: uprava hotela „Miramare“ v Crikvenici; za Novi: uprava hotela „San-Marino“ v Novom; za Sušak; Središnji ured društva, Sušak-Reka. — Naslov za brzojave: Jadransko društvo Sušak-Reka, interurb. telefon šte. 9-3-9.

JTES JUGOSLAVENSKA TVORNIKA ELEKTRIČNIH STROJEVA D. D. **PRIMA NA POPRAVAK** vsake vrsti stroje. električne strojeve napetosti i jačina. **GRADI** električne, termo-strojeve i transformatore. **PROJEKTUJE I IZVADJA** električne centrale za gradova, sela i dobara.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Delniška glavnica 30.000.000— kron.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Rezervni fond 20.000.000— kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah ter ekspozitura v Ptuj.

Sprejema

vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju

Kupuje in prodaje vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje

vsakovrstne KREDITE

Parni STROJ

(ali lokomobila) dobro ohranjen od 30 HP naprej, se takoj kupi. Ponudbe pod: „Parni stroj 4233“ na upravništvu Slovenskega Naroda. 4283

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa zloga mora poginuti ako upotrebite moja najboljša sredstva in povsod hvaljena sredstva kakor: proti poškim mišim 10 K, za podgane in miši stane K 10—; za ščurke 10 K; a posebno močna vrsta 20 K; posebno močna tinktura za stenice 10 K; uničevalec moljev K 10—; prašek proti mrčesom 6 in 12 K; mazilo proti ušem pri ljudeh 5 in 10 K; mazilo za oči pri živalih 6 in 10 K; prašek za uši v obleki in perilu 6 in 10 K; tinktura proti mrčesom na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) 10 K; prašek proti mravi 10 K; mazilo proti garjam 10 K. Pošilja po povzetju Zavod za čiščenje M. Jankar, Zagreb 15., Petrinjska ulica 3.

Za gradbo vile se prodajo:

kompletne okna, vrata, stopnišna ograja, parketna deska, plošče za tlakovanje, traverse in drugi predmeti. Pojasnila daje Anončni zavod Drage Beseljak Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5. 4381

Sušilnico

za sušenje ovočja itd. sistem Dr. Zimmermanna, gradena od Semmeringer Waggon Fabrik, ima na prodaj:

„AVA“ cementarna, Laško SHS.

Zalepke za srečolov in šaljivo pošto

priporočila v najnovjši obliki M. Tičar, Ljubljana.

P. n.

Prisiljena, da izprazniva svoje trgovske prostore, ki sva jih imela od leta 1839 na Kongresnem trgu šte. 2, morava svojo knjigotračnico zapreti za čas od 14. junija do 1. julija. Prošiva svoje p. n. odjemalce, da nama ohranijo cenj. zaupanje in upava, da bova na stari kulantni način zopet otvorila vestni promet z najinimi p. n. odjemalci v lastni hiši, na Miklošičevi cesti šte. 16.

Z veličastovanjem

lg. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

V Ljubljani, dne 13. junija 1920.

CENE DOLI!

zaloge vseh vrst 30.— do 50.— milijonov.

razprodaja H. Seljak Ljubljana.

Fabrikacija sodavice

in tvornica pokalic. Bogato skladišče steklenic, vse kompletno, za takojšnji električni ali ročni pogon prodaja:

„AVA“ cementarna, Laško SHS.

Eterično jelkino olje

rekt. in jelkov ekstrakt priporočam lekarnam, drog. zdraviliščem itd. Malinov sok (succus) prozorno čist, na drobno in debelo onim, ki razpolagajo s sladkorjem; sadne esence in kompozicije za izdelavo pokalic so vedno razpoložljive za sodavičarje.

Potnik Srečko, Ljubljana, Slomškova ul. 27.

Zahtevajte povsod edinole

„Ciril in Metodov čaj“

v zavitkih.

Glavna zaloga in glavni dobavitelj

IVAN PERDAN V LJUBLJANI.

Rum, slivovka, Sydol, kadilo, testenine, čaj, kava, kandite sol, biks, vazelina

takoj dobiti po najnižjih cenah pri trvdki

::: IVAN PERDAN v Ljubljani. :::

Proda se

1200 m³ stoječega mešanega iglastega lesa,

ki se nahaja na prostoru Davida Egger v Dobaj pri Modičah nad Hoškim jezerom na Koroskem. — Pismene ponudbe za ta les na panju je vložiti na upravo posestva Davida Egger ing. Mirko Šušteršič v Rožku, Korosko do 25. junija t. l. Natančna pojasnila daje imenovani upravitelj. 4303

Prvovrstno

staro baneško vino letnik 1917 in 1918

naravnost od vinogradnikov kupljeno, se toči v restavraciji

P. Košak, (preje „Ferlus“), Ljubljana, Krekov trg.

Specijalna krojačnica za dame in gospode po najnovjših modelih

S. Potočnik, Ljubljana, Selenburgova ul. 6/I. nad.

Za dame in gospode moderno opremljeni modni salon prve vrste. Za naročnike, ki prinesejo blago, ista postrežba. Obračunje, moderniziranje oblek, izdelovanje uniform.

664

Prodajo se AVTOMOBILI

I. 6 sedežni „Daimler“ 22 HP IV. 6 sedežni „Dun. Fiat“ 16/18 HP
II. 4 „Dion Bouton“ 18 HP V. 6 „Bianchi Milano“ 35 HP
III. 4 „Ford“ 24 HP pripraven za transportne in poštne vožnje

Pnevmatiko za kolesa ter gumi in cevi za škropljenje trt priporočila po najnižjih cenah

Franc Florjančič, Selenburgova ul. št. 6.

Krasna umetniška reprodukcija v več barvah ZNAMENITE GROHARJEVE SLIKE

PRIMOŽA TRUBARJA

USTANOVITELJA SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI

Viseča 66 cm in široka 55 cm je najlepši ohranjen slovenski list. Ta reprodukcija je sploh najlepša in najdostopnejša kar jih imamo Slovenci.

Cena s pošto kron 8.50

NAR. KNJIGARNA V LJUBLJANI, PRE-SERNOVA UL. ST. 7

Slovenska eskomptna banka

LJUBLJANA, junija 1920.

Vabilo na subskripcijo

25.000 novih delnic po 400 K nom. v skupnem znesku 10,000.000 K.

P. n.

Na podlagi sklepa rednega občnega zbora z dne 17. aprila 1920 in v smislu dovoljenja gospoda ministra trgovine in industrije z dne 28. maja 1920 VI. št. 912 je sklenil upravni svet zvišati delniško glavnicu od

kron 10,000.000— na 20,000.000—

in sicer na ta način, da se zaenkrat izda 25.000 delnic po K 400— nominale pod sledečimi pogoji:

- 1.) Posetnikom starih delnic se ponudi 12.500 novih delnic in to na ta način, da sprejmejo stari delničarji za vsaki dve delnici eno novo po kurzu K 550—.
- 2.) Ostanek od 12.500 delnic se da na razpolago novim subskribentom in starih delničarjem, v kolikor isti žele podpisati več delnic, kot jim po zgornjem zazmerju pripada, po kurzu K 670—.
- 3.) Nove delnice participirajo na dobičku zavoda za leto 1921, valed česar povrnemo subskribentom 4% obresti od dneva vplačila do 31. decembra 1920, t. j. pri optiranih delnicah okroglo 11— kron in pri delnicah, ki se na novo subskribirajo okroglo 13— kron za vsako delnico.
- 4.) Subskripcijski rok traja od 18. junija do 10. julija 1920 in se ima protivednost podpisanih delnic vplačati najdalje do 10. julija 1920.
- 5.) Pravico repartitije si pridrži upravni svet in se povrnejo od vplačila za nedodeljene delnice 4% obresti do dneva vrnitve denarja.
- 6.) Prijave sprejemajo glavna blagajna in menjalnica podpisane zavoda, Hrvatska eskomptna banka v Zagrebu, Srpska banka v Zagrebu.
- 7.) Kurzni dobiček (agio), ki se doseže pri izdaji novih delnic, gre v korist rezervnemu zakladu banke odločevši emisijske stroške in pristojbine.
- 8.) Uspeh subskripcije je zagarantovan po garancijskem sindikatu.
- 9.) Delničarji I. in II. emisije naših delnic, katere se glasijo na „Hirako banko“, morajo te delnice pri izvršitvi opcije predložiti, da se zasnemu prenos istih na „Slovensko eskomptno banko“.

Upravni svet Slovenske eskomptne banke.